№ 165 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 20. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 30, פון אַדמיניסטראַציע 47 | מאָנטאַג, כ"ח תמוז תרפ"ח | 16 lipca 1928 r. | 21-סטער יאָהרגאַנג

פּוילן ערוואַרט אַגלענצענדע צוקונפט

גרויסע רעדע פון מלוכה-פּרעזידענט

ווארשא, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער מלוכה-פּרעזידענט האָט אין וואַרקאָוויצע געהאַלטען אַ גרויסע רעדע פאַר דער צענטראַלע פון דער לאַנד ווירטשאַפטליכער אָרגאַניזאַציע. אין זיין רעדע האָט דער מלוכה-פּרעזידענט ערקלערט, אַז צוזאַמענדענקענדיג איבער פערשידענע לענדער, האָט ער זיך איבערצייגט אין דער גרויסקייט פון פּוילישען פאָלק, פּוילען — האָט געזאָגט דער ערשטער פּוילישער בירגער — שטעהט איצט אין דער שפּיץ פון אַלע אייראָפּעאישע לענדער אויפ'ן געביט פון אַנטוויקלונג.

דאָס לאַנד אַנטוויקעלט זיך מיט אַ געוואַלדיגער שנעלקייט. אין דער נאָענטסטער צוקונפט וועלען אַלע פעלקער מקנא זיין פּוילען. כדי אָבער צו דערגרייכען די ערוואַרטעטע רעזולטאַטען מוז מען שטאַרק אַרבייטען. ס'מוז הערשען אחדות און אָרגאַניזאַציע.

דאָס פּאַטערלאַנד מוז אָפּגעהיטען ווערען ווי אַ מוטער. נאָכ'ן אָפּציטלען טייל איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ מיטאָג לכבוד דעם מלוכה-פּרעזידענט.

די עקספּערטען-קאָמיסיע האָט זיך גערעכענט מיט געשעפטס-פּרינציפּען ערקלערט פעליקס-וואַרבורג

ניו-יאָרק (טעלעגראַפיש דורך יט"א) אין אַ ספּעציעלען אינטערוויו מיט דעם יט"א פאַרשטעהער האָט פעליקס וואַרבורג ערקלערט אַז מיט אַ בודזשעט פון 5 מיליאָן דאָלאַר אונטער דער קאָנטראָל פון דער יודישער אַגענץ קען מעהר אויפגעטאָן ווערען איידער מיט גרעסערע סומען וואָס זאָלען פאַרוואַנדעט ווערען אויף אַ אַנדערען אופן. וואָס שייך דער פאָדערונג פון אינדיווידועלע קאָנטראַקטען מיט די קאָלאָניסטען אין א"י האָט וואַרבורג ערקלערט, אַז די עקספּערטען-קאָמיסיע פון דער יודישער אַגענץ האָט אין איהר בעריכט זיך גערעכענט מיט געזונדע געשעפטס-פּרינציפּען, ווי דאָס איז דער פאַל אויך אין דער יודישער קאָלאָניזאַציע פון סאָוו. רוסלאַנד. עס איז אונדענקבאַר האָט וואַרבורג געזאָגט, אַז די פערהאַנדלונגען מיט גרופּען אַנשטאָט מיט איינצעלנע קאָלאָניסטען אויב זיי דאַרפען זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר'ן באָדען און משכירים, זאָל זיין צוועקמעסיגער פאַר דער קאָלאָניזאַציע.

צום סוף האָט וואַרבורג צוגעגעבען, אַז די בילדונג פון דער יודישער אַגענץ טראָגט איצט אַריין אין איהר ענטשיידענער לעצטער פאַזע דעריבער דאַרפען אַלע יודען אָהן אונטערשיד פון פּאַרטיי און ריכטונג העלפען צום ווידער-אויפבוי פון ארץ-ישראל.

פאַר אָנגעהערען צו דער קאָמוניסטישער בעוועגונג אַרויסגעשיקט פון ארץ-ישראל.

תל-אביב (טעלעגראַפיש דורך יט"א) פאַר אָנטייל נעמען אין דער קאָמוניסטישער בעוועגונג איז מאיר מיאַסאָוויצקי פון תל-אביב פערמשפּט געוואָרען צו 160 טעג אַרעסט און אַרויסגעשיקט צו ווערען פון לאַנד.

מאַסען-אַרעסטען אין יוגאָסלאַוויען

צוליב'ן אַטענטאַט אויפ'ן שעף פון דער פּאָליציי.

בעלגראַד 15 יולי (ספּ. צום „ל. ט."). אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַטענטאַט וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען אויפ'ן שעף פון עפענטליכער זיכערהייטס-מאַכט לאַזימש, זענען פאָרגעקומען אין בעלגראַד און אין גאַנצען לאַנד אַ ריי אַרעסטען. ס'איז אויך אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ שטרענגע קאָנטראָל צווישען די מאַקעדאָניער סטודענטען, מחמת דער אַטענטאַטער איז אַ מאַקעדאָניער.

„התאחדות" געגען בעריכט פון דער עקספּערטען-קאָמיסיע.

בערלין (טעלעגראַפיש דורך יט"א) די פאַרשטעהער פון „התאחדות" האָבען בעשלאָסען אויף דער זיצונג פון גרויסען אַקציאָנס-קאָמיטעט אָבצוואַרפען דעם בעריכט פון דער עקספּערטען-קאָמיסיע ביי דער יודישער אַגענץ, וואָס שטעהט אין סתירה צו די גרונד-פּרינציפּען און בעדינגונגען פון דער פערברייטערונג פון דער יודישער אַגענץ, ווי דאָס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אויף די ציוניסטישע קאָנגרעסען. דאָס זעגען דער פּרינציפּ פון אַ פּראָגרעסיווער אַנטוויקלונג אין א"י דער קרן קימת אַלס איינציגער באָדען-אינסטרומענט און אַז די לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניזאַציע מוז האָבען אונטער זיך אַ אַרבעטער-באַזיס.

נאָך 25 יודען צוריקגעפאָהרען פון בירא-בידזשאַן.

מאָסקווע (י. ט. א.) פון באַבּרויסק הערט טעלעגראַפירט, דאָס נאָך 26 יודישע איבערוואַנדערער זענען אַוועק פון בירא-בידזשאַן.

דער „גרונד" אין באַבּרויסק איז זעהר צופרידען דערפון וואָס עס האָבען אַם ביסלעכווייז די קאָנטר-רעוואָלוציאָנערע עלעמענטען, וועלכע וואָלטען פּונקט ווי נישט געטויגט פאַר דער אַרבייט אין בירא-בידזשאַן, די אָפּגעפאָהרענע זענען מעהרסטענטייל פון האָמעל, אויסער זיי זענען 20 מינסקער און קיעווער אָפּגעפאָהרען אַ טייל אַ היים און אַ טייל קיין מיכאַנקאַיע.

דער'הרג'עט אַ יודישען שומר דורך אַראַבּישע גנבים.

ירושלים (טעלעגראַפיש דורך יט"א) אין דער קאָלאָניע מנחית איז דורך אַראַבּישע גנבים דערשאָסען געוואָרען דער 26 יעהריגער יודישער שומר לוי וואַרשאַוי, וואָס איז געפאַלען ביים שטעלען אַ ווידערשטאַנד די גנבים. ביז איצט זענען די מערדער נישט אַנטדעקט געוואָרען.

זיך אויפגעהאַנגען אַ 45-יעהריגער יודישער הענדלער אין וואַרשא

וואַרשא (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף סטאַווקע 26 האָט מען געפונען אָנ'אויפגעהאָנגענעם דעם 45-יעהריגען אָרימען יודישען הענדלער אשר פלאַנטשעק. די סיבה פון זעלבסטמאָרד איז אונבעקאַנט. דער זעלבסט-מערדער איז געווען אַנ'עלנדער און אַליין געוואוינט אין אַ צימער, וואו מ'האָט איהם געפונען שוין אַ טויטען.

4 פּערזאָן זענען דערטרונקען געוואָרען אין דער ווייכסעל.

וואַרשא (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) צוליב דער גרויסער היץ האָבען היינט טויזענדער מענשען זיך געבאָדען אין ווייכסעל. דערביי זענען 4 פּערזאָן דערטרונקען געוואָרען. מ'האָט אויך געפונען די קליידער פון ד"ר אָטאָ נאָסיג, וועלכע האָבען געהאַנגען שוין 24 שעה. מ'נעמט דעריבער אָן, אַז ד"ר נאָסיג איז דערטרונקען געוואָרען. דערווייל איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען. צי דער דערטרונקענער איז אַ יוד, צי אַ דייטש.

ניו-יאָרקער יוד וועלכער איז געווען פער'משפּט אויף 17 יאָהר תפיסה

ווערט בעפרייט אַלס אונשולדיגער.

פילאַדעלפיע. (י. ט. א.) דער ניו-יאָרקער יוד אוידווינג קאַהען, וועלכער איז מיט 4 חדשים צוריק פער'משפּט געוואָרען צו 17 ביז 84 יאָהר תפיסה אַלס בעשולדיגטער אין אויספיהרען אַנ'אַנפאַל אויף אַ פרוי, איז איצט בעפרייט געוואָרען פון תפיסה ווייל עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, דאָס ער איז אַבסאָלוט אונשולדיג. די אַנגעפאַלענע, וועלכע האָט תחילה אַנגעוויזען אויף קאַהענען אַלס דעם אַנפאַלער, האָט איצט צוריק-געצויגען איהר בעשולדיגונג, ערקלערענדיג דאָס זי האָט אַ טעות געהאַט.

כוס של תנחומין

משתתפים אנו בצערם של משפחת בית רוטבּרד למות עליהם ראש משפחתם האיש הישר באדם תורני ומשכיל וי"א יו"ר של ועדנו

ר' יוסף מנחם רוטברד ז"ל

בנחמת ציון ינחמו!

בשם חברנו מתפללי בית-הכנסת

ועד בית הכנסת (ווילקי)

אַכטונג הערן-און דאַמען-שניידער-מייסטער בעשטעלט אין לאָדז!

היינט, מאָנטאַג, דעם 16. יולי 1928 פּונקט 830 אין אָוועגד קומט פאָר אין לאָקאַל פון שניידער-מייסטער-פערביין פּיעטריקאָווער 20 די

גרינדונגס-פערזאַמלונג

פון שניידער-מייסטער-צעך אין לאָדז

אין אַנוועזענהייט פון אַ פאַרשטעהער פון דער מאַכט. מיר בעטען דעריבער אַלע אויבענדערמאָנטע שניידער-מייסטער צו קומען אונבעדינגט פּינקטליך.

די פערוואַלטונג

פון שניידער-מייסטער-פעראיין

לאָדז, פּיעטריקאָווער 20

אַ פאַבריקס-לאָקאַל

ווערט פון זאַפאָרט געזוכט.

אַדרעסען אָפּצוגעבען אין אַדמ. פון „ל. ט." אונטער „L. H." פערמיטלער געוואונשען

אַ קוואַליפיצירטער יונגערמאַן,

וואָס איז בעקאַנט אין דער טעקסטיל-זמד-בראַנזשע ווערט פון זאַפאָרט געזוכט. אויספיהרליכע אָפערטען אָפּצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאָגע-בלאַט" אונטער „ס"

3359

Dr. med. A. Mazur

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנק. ווי אויך שטים און שפּראַך-פעהלער

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

ווסכאָדניאַ 65

אַנגאַנג אויך דורך פּיעטריק. 46 טעל. 60-01

נעמט אָן פון 1½—12½ און פון 5—8 נאַכט.

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייט

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 87-81.

שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7.

נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 13 טוג אַ לונג און פון 8 ביז 3 נאַכט.

קאָמוניקאַט צו אַלע לאָדזער בעקער-מייסטער

ווי עס איז אויך בעוואוסט איז מיט 8 חדשים צוריק פאָרגעקומען אַ שפּאַלטונג אין אונזער בעקער-מייסטער-פעראיין און עס איז געשאַפען געוואָרען אַ 2-טער בעקער-פעראיין אין אונזער שטאָט.

אַ דאַנק די פאַרשטעהער פון די בעקער-צענטראַלע אין וואַרשא האָט אַנ'אַרביטראַזש-קאָמיסיע צוגעפיהרט, אַז בעדע בעקער-פעראיינען זאָלען זיך פעראייניגען אין איין פעראיין אונטער דעם נאָמען „יודישע בעקער-מייסטער-צעך" מיט זיין בעזיץ-אָרט הסכאָדניאַ 57. דער פעראייניגונגס-אַקט איז דורך די פערהאַנדלונגען פון בעדע צדדים אַדורכגעפיהרט געוואָרען און עס איז געשאַפען געוואָרען אַ צייטווייליגער פעראייניגונגס-קאָמיטעט פון פאָלגענדע הערען: מ. באַזאַנסקי, ה. י. הייגבערג, פּנחס זשעמבינסקי, ל. וו. פּינגערהוט, ש. ל. ראָטענבערג, ה. קירשבוים, י. מ. פּאַקולאַ, ע. זעליגמאַן, כ. רובין, ב. שקלאַז, מ. בורשטין, א. יאַקובאָוויטש. גלייכצייטיג טיילען מיר אייך מיט. אַז היינט, 9 אַ. אָ. קומט פאָר

אַ דרינגענדע פערזאַמלונג

פון אַלע לאָדזער בעקער-מייסטער אין איינגענעם לאָקאַל הסכאָדניאַ 57 מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג: 1) בעריכט פון דער פעראייניגונג, 2) די לאַגע אין פאַך, 3) קרעדיטען פון מאַגיסטראַט פאַר די לאָדזער בעקערס, 4) רעגיסטראַציע אין גייעם בעקער-צעך, 5) נאַכט-קאָמיסיעס, 6) תאגדות.-קאַרטען 7) פערשידענעס.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאָג-אָרדנונג ווערט געבעטען פּינקטליך צו קומען צו דער פערזאַמלונג.

דער צייטווייליגער פעראייניגונגס-קאָמיטעט

Dr. med. DONCHIN

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען.

צוריקגעקעהרט פון פוילען.

נעמט אָן מאָנטאַג, דינסטאַג, מיטוואָך און דאָנערשטאַג פון 10 ביז 1 און פון 4—7 נאַכט.

מאָניושקי 1 Moniuszki טעל. 97-9.

Dr. med. Ludwik Rapeport

P, Narutowicza 25 (דזיעלנאַ) Tel. 44-1

ספּעציאַליסט פאַר נירען-, בלאָזן- און האַרן-קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 12—1 פאַרט. און פון 4—8 נאַ.

העלענאָוו! זונטאַג, דעם 22-טען יולי העלענאָוו!

זומער-פּרעסע-רעדוטא

אָלימפּישע שפּילען, גרויסע פאַנטאַזיע-ל אַמעריע, יום טוב פון ליד, אויטאָ-ראַקעט, אויטאָ-בלומען-קאָרסאָ, הומאָריסטישע מעטש פון דיקע מיט מאָגערע, כי נדר-פערווילונג, בלומען-קאַמף אויף גאָנדאָלן, באַלעט-דיווערטיסמענט, 8 אָרקעסטערן

וואס „קראסין" דערציילט „איטאליא"

שוידערליכע פרטים וועגן דער טראגעדיע אויפ'ן אייז-ים. — מאלמגרענ'ס גרויזאמער טויט. — ווי אזוי האט מען געראטעוועט וויגליערי'ס גרופע

„קראסין" זוכט איצט דעם פליהער טשוכנאווסקי

מאסקווא, 15 יולי (סב.) דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון „קראסין" סאמוילאוויטש (א יוד) טיילט מיט דעם „רעדיא", אז שפעט האט דער רוסישער אייזברעכער פארלאזט די אייז-קריע, וואו ער האט אויפגענומען וויגליערי'ס גרופע און זיך גענומען זוכן דעם רוסישן לופט-פליהער טשוכנאווסקי, וועלכער האט, ווי באוואוסט, זיך אראבגעלאזט מיט זיין אעראפלאן אויף אן אייז-קריע.

וועגן דער קאטאסטראפע פון דער „איטאליא" גיט איבער „קראסין" פאלגענדע פרטים. דעם 24 מאי זיינען אלע בעלזאנען, וואס זיינען געווען אין גאנצן דרייסיק פון „איטאליא" ארויסגעווארפן געווארן אויף אן אייז-קריע. צווישן זיי איז דער מעכאניקער פון „איטאליא", דער היינטיגער פארוואונדעטער. 6 פערזאן זיינען זיך געווען אויף דער אייז-קריע, די גרופע איז ב[illegible]. די גרופע האט זיך גענומען אפשאצן, ארויף אויפ'ן אייז און אלעס קאמאנדירט אויף א ראדיא-אפאראט. דעם 30. מאי איז מאלמגרען צוזאמען מיט נאך 2 מיטגלידער פון „איטאליא" אוועק זוכן שפיצבערגען. גלייכצייטיק האט מאלמגרען ערקלערט דעם לענגערן ארטיקל. ניט אפגערוימט די אייז האבן זיי געדארפט איבערנעכטיקן אויף'ן אייז. דער צווייטער ארטיקל האט פארשאפט נייע יסורים. דערנאך האט ער זיך אוועקגעלייגט. דעם 16 יוני האט ער געבעטן זיינע חברים, אז זיי זאלן אים איבערלאזן און אליין גיין ווייטער, זיי זאלן נישט פארלירן צייט.

מאלמגרען האט זיך אליין אויסגעקליבן א קבר אין א קופע שניי

די חברים האבן זיך נישט געוואלט געזעגענען מיט אים און זיי האבן ווייטער געצויגן. אינדעם איז שוין א וואך אוועק, מאלמגרען האט זיך אויסגעגראבן א קבר אין אייז. זיי האבן נישט געוואלט איבערלאזן דעם גוססער חבר. מאלמגרען האט זיי אבער אויסגעזאגט.

ווי אזוי איז געראטעוועט געווארן וויגליערי'ס גרופע

ווען דער „קראסין" האט דערגרייכט וויגליערי'ס גרופע, גיט איבער דער שיפס-קאפיטאן פאלגענדע איינצלהייטן: דעם 10 יולי האבן 8 אין אוונט האט דער מאשינער פון קראסין באמערקט וויגליערי'ס גרופע און האט אבער נישט געקענט גלייך צוקומען צו זיי. אין אוונט איז די ערשטע באמערקונג געקומען און ער האט אויסגעשאסן 10 אזייגער.

וויגליערי'ס גרופע האט געהאט נאך שפייז און קליידונג. די געראטעוועטע פון דער מאלמגרען גרופע זיינען קראנק. אין די האבן געשוויגן. די וויגליערי גרופע האט זיך אויסגעבאדן. דער אייז-ברעכער „קראסין" געפינט זיך איצט ביי דער אינזל פראנץ.

א נייער פירוש צו לעווענשטיין'ס פארשוואונדען

היג, 15 יולי (סב.) די יונגבעלגישע צייטונגען טיילן מיט, אז די טאכטער פון בעלגישן מיליאנער סינקפירט, וועלכע האט לעווענשטיינס פארברענגט אין בעלגיען, איז פלוצלינג פארשוואונדען. די צייטונגען גיבן צו, אז ריסוויקס'ס טאכטער איז געווען אין בעלגיען אין א סאנאטאריום, וואו זי האט זיך געקענט מיט לעווענשטיינען. דעם זעלביגן טאג ווען לעווענשטיין איז אומגעקומען, איז פר"ל ריסוויקס פארשוואונדן פון סאנאטאריום און אלע בעמיאונגען זי צו געפינען, האבן נישט געבראכט קיין שום רעזולטאט. איז דאס אפשר א שליסל צום רעטעניש לעווענשטיין?

שטרייק פון די בוי-ארבייטער פארשארפט זיך.

אויך די קאנאליזאציע-ארבייטער צוגעשטאנען צום שטרייק

(§) נעכטן א וואך 10 און דער פרעזידענט אויף אין „פילהארמאניע" זאל א פארזאמלונג א מיטינג פון די שטרייקנדיקע בוי-ארבייטער. צוליב דער גרויסער צאל זיינען צום מיטינג נאר געקומען 700 פערזאן.

דער פארזיצנדער פון דער שטרייק-קאמיסיע ה' אשינסקי האט אפגעגעבן א באריכט וועגן גאנג פון שטרייק און דער ערשטער וואך. פון באריכט ווייזט זיך ארויס, אז צום שטרייק זיינען צוגעשטאנען פיל מער ארבייטער, ווי מען האט זיך גערעכנט, דער רעדנער גיט אויך איבער, אז לעת עתה איז נישט פארגעקומען קיין שום קאנפערענץ מיט די אונטערנעמער, מחמת די לעצטע דעקלארירן, אז די ארבייטער וועלן נישט זיין נבח לאנג צו שטרייקן און דערוועגן פארערט ער אויף אלע שטרייקנדע זיך צו האלטן סאלידאריש, שטרענג צו באשלאסן די שטרייק-פראגע און נישט אפטרעטן פון א פולקן נצחון.

אין דעם זעלבן זין רעדן אויך די ווייטערדיקע רעדנער. פארגעלייגט און שטארק די פארבינדונג פון די שטרייקנדע אויך די שטרייק-פראגע. צום סוף ווערט אנגענומען א רעזאלוציע, וועלכע באשליסט צו פארזעצן ווייטער דעם שטרייק ביז צו א פולן נצחון.

ס'איז אויך אנגענומען געווארן א פראטעסט א רעזאלוציע קעגן דער דירעקציע פון פאזנאנסקי'ס פאבריק פאר אנווענדן מעראר קעגן די ארבייטער.

די קאנאליזאציאנס-ארבייטער און די בוי-ארבייטער, וואס זיינען פארשפעטיקט אויך און דער פאקספול-אינספעקציע האבן צום סוף פון מיטינג ערקלערט, אז זיי שטייען צו צום אלגעמיינעם שטרייק פון די בוי-ארבייטער.

ווער ביי וועמען דארף בעטן ענטשולדיגונג

צוליב דער ראזינער פראגע איז דער סכסוך איז דער ס"ה-קאסע נאך אלץ נישט ליקווידירט

(§) דער סכסוך צווישן דער פארוואלטונג פון דער קראנקן-קאסע און די פארמאצעווטן, איז נאך אלץ נישט לויט געווארן, צוליב דעם, וואס די קראנקן-קאסע פארלאנגט, אז די אפטייק-בעלן פון אונטער-מינימום-פארווילטונג, איז זיי איז אריין געווארן ערנסט, און אין צוליב דעם דארפן על פי יושר די פארמאצעווטן בעטן אויך אנטשולדיגונג. זאגן אבער די פארמאצעווטן פון מיט א אלא אויך האט אונז בעסער ליידנט מיט אונזערע אויפרופן, און דערפאר דארפט איר בעטן אונז בעטן מחילה. און אט צוליב דעם האט זיך שפיל וועגן וועמען ס'דארף איבערבעטן, ליידן די צעהנדליגע רפואות-פארשרייבער, וואס זיינען אין דער קראנקן-קאסע.

הייגט, שפעטסטענס מארגן, קומט קיין לאדז א דעלעגאט פון אינערן-מיניסטעריום, וועלכער וועט שלום מאכן צווישן די פראנג'ע צדדים און דערמיט א סוף מאכן צום שטרייק.

טראמפטשינסקי'ס רעדע געגען מארשאל פילסודסקי

ווארשא, צוליב דעם, וואס ס'איז ארבגענומען געווארן דער קאנפיסקאציע פון „ראבאטניק" און אלע אנדערע צייטונגען, וואס האבן געדרוקט רעוואלוציאנערע רעדעס און ארטיקלען, וועלכע זיינען געווען געווענדעט געגן דעם אינטערוויו פון מארשאל פילסודסקי, האט דער היינטיגער „ראבאטניק" פארעפנטליכט די רעוואלוציאנערע רעזאלוציע פון פעפעסישן קלוב צוליב, וועלכע דער פעפעעסישער ארגאן איז זעכגער צייט קאנפיסקירט געווארן. אויך די „גאזעטא ווארשאווסקא" האט אבגעדרוקט טראמפטשינסקי'ס א רעדע אין פוזען, אין וועלכער ער איז זייער שארף ארויסגעטרעטן געגן מארשאל פילסודסקי. צוליב דער דאזיגער רעדע איז די „גאזעטא ווארשאווסקא" דעם פארנאכטנס מאנטאג קאנפיסקירט געווארן.

א ווייבערישע בויקא אויפ'ן שפאציר-דאמפער „בויסא".

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויפ'ן שפאציר-דאמפער „בויקא" איז אויסגעבראכן אן'אמת'ע בויקא. די פרוי פון קורטשענאווסקי'ן, וועלכער איז באליידיגט געווארן דורך וואוליניטשן, האט גענומען נקמה איהר מאן און דערלאנגט דער פרוי וואוליניטש א פאטש. די זוהן פון וואוליניטש'ן האבן זיך ארמגעמישט און ס'איז פאסירט אן'אמת'ער סקאנדאל וואס איז ערשט ליקווידירט געווארן נאך דער אינטערווענץ פון דער פאליציי.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20 —

גאסטראלען פון אמעריקאנער סטאר בעני אדלער

אויך נעמט אנטייל די באקאנטע ארטיסטקע פון ווארשאווער טעאטער פרוי שושנה

היינט מאנטאג, דעם 16-טן 9 אזייגער אוונט

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50 זל.

אוריאל אקאסטא

טראגעדיע אין 5 אקטן פון גוצקאוו. טיטעל-ראלע אקאסטא—בעני אדלער

באמערקונג! באמערקונג!

צוליב דעם 10-טן לאנר-צוזאמענפאהר פון ארטיסטן, וואס קומט פאר אין ווארשא מארגן, דינסטאג נישט געשפילט

ס'נעמען אנטייל: פרז בעזמאן, זעווקינא, מאלארעווסקא, פארערמאן, ה"ה טריעל, איזענבערג, בירנבוים, באלבירסקי, האמבורגער, מאלארעווסקי, גאהוויז, פאליאנסקי, צאהליך. געשעפטס-פיהרער בעזמאן. פיהנע-לייטער: מאראווטשיק. מוזיק: לייטונג ל. זעלמאן.

אלע פיעסן רעזשיסירט פון בעני אדלער. אימפרעס.: פאלאמאן חוסט!

בילעטן אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אונזער

מענדעלי-פרעמיע

צוליב דער גרויסער נאכפראגע אויף אונזער מענדעלי פרעמיע, האבן פערמערער עקזעמפלארן און מיר האבן גענומען אין פערלאג פארגרעסערן אונזער באשטעלונג. מיר האבן ווידער ערהאלטן א פרישן טראנספארט פון די מענדעלי-ביכער און אלע אונזערע אבאנענטן און לעזער, וואס האבן ביז איצט די פרעמיע נאך נישט בעקומען צוליב דער דערמאנטער סבה, קענען זי איצט קריגן אויף די פריהערדיגע בעדינגונגען.

דער פערלאג

„לאדזער טאגעבלאט"

עראפלאן אריינגעפאלן אין א וואוינונג.

און גע'הרג'עט דעם בעל-הבית פון שטוב.

פאריז, 15 יולי (סב.) א מיליטערישער עראפלאן איז אין דער געגנט פון טשערני ארפגעפאלן אין א נארעזן, צוברעכנדיג דעם דאך פון דער אלטאנע, אין וועלכער א פאמיליע איז געזעסן ביים טיש און געגעסן מיטאג. די מאנשאפט פון עראפלאן האט גארנישט געשאדט. דאגעגן איז דער פאטער פון דער פאמיליע דער'הרג'עט געווארן און זיין פרוי און טאכטער זיינען געווארן שווער פארוואונדעט.

חסידים בעפאלן א יודישע קרעמער אין חישניאווא-גורא,

חייל ער האלט אפן זיין געשעפט אין שבת.

איינינע חסידים זיינען ארעסטירט געווארן

ווישניאווא גורא (סב. צום „לאדזשער טאגעבלאט") דעם פארגאנגענעם שבת האבן א גרופע חסידים, וועלכע זיינען פאר גאנגענעם די ווילע סאהאלא, וואו עס איז אפן געווען א יודיש געשעפט, איינגעפאלן אין דעם געשעפט-איינהאבער און צוגעשטעלט דעם פערקויף און נישט מחלל זיין שבת בפרהסיא. ווען דער געשעפטסבעל האט זיך אפגעזאגט דאס צו טאן, האבן די חסידים איהם גענומען שלאגן מכות רצח. ער האט בעקומען וואונדן איבער'ן גאנצן פנים און די פנים אויף איהם זיינען צופלאסט געווארן. זיין פרוי, וואס האט זיך פאר איהם אנגענומען, האט אויך בעקומען שטארקע קלעפ. די פרעסע פליגלצט האט געלויפן צו שאפן איהם א קשוה די קרעמער. די חסידים און די אלטע חסידים האבן זיך ארויסגעטריבן און זיי זיינען ארעסטירט געווארן. מ'האט זיי איינגעזעצט אין ארעסט, פון וועלכן עס איז ארויסגעשטעלט געווארן א פראטאקאל. הנגעד האט מען די ארעסטירטע איבערגעשיקט קיין לאדז, וואו זיי וועלן געשטעלט ווערן צו דער הויכער קריטיק פון אויסנאהמישן ריכטער.

שטרייק אין זדונסקא וואליע.

זדונסקא וואליע (טעלעפאניש) נעכטן האבן פארשטרייקט די ארבייטער פון איזיק'ס פאבריק אין זדונסקא וואליע צוליב דעם וואס מען האט זיי פארקלענערט דעם לוין מיט 15 פראצענט.

צי ווערט דער סכסוך אין פאזנאנסקי'ס פאבריק ליקווידירט ווערן?

אינטערווענץ פון ארב.-אינספעקטאר

(§) די פארשטעהער פון די פראפעסיאנעלע פאראיינען האבן נעכטן געהאט א צוזאמענקונפט מיטן ארבייטס-אינספעקטאר ה' מינקאווסקי און איהם געבעטן צו אינטערווענירן ביי דער דירעקציע פון פאזנאנסקי'ס פאבריק, אז זי זאל צוריקציהען איהר באשלוס וועגן צומאכן די שפינערייען.

די ארבייטער-פארשטעהער האבן דערביי אנגעוויזן, אז די פארמאנטערעס לויפט פאר די געשטעלטע אין דער פאבריק פאלט אונגעוויזן אויף דער אדמיניסטראציע, וועלכע האט מיספירט מיט דעם געלד פון די ארבייטער.

און צוזאמענהאנג דערמיט האט דער ארבייטס-אינספעקטאר אונגעלאדנט אויף היינט די פארשטעהער פון פאזנאנסקי'ס פאבריק אויף א קאנפערענץ. דער אינספעקטאר וועט זיך בעמיהען צו פארהיטן צו א פארשטענדיגונג און ווארקן אויף דער פירמע, אז זי זאל צוריקנעמען די ארבעט און דער שפינעריי.

ווי מיר דערוויסן זיך, איז די דירעקציע נישט גענייגט אנצונעהמען אויף וועלכע ס'איז תנאים. ס'איז אפילו מעגליך, אז זי וועט נישט צושיקן איהרע פארשטעהער אויף דער היינטיגער קאנפערענץ, פארערנדיג פריהער א קאמפענסאציע פאר די אנגעפאלענע אויף די ווערק-מאנען.

אויטא-קאטאסטראפע

ביי רוג גדאנסקא און זשעלאנא.

2 יודישע פאסאזשירן פערוואונדעט.

(§) נעכטן ארום 11 אזייגער פרייטיק אין פארגעקומען א שרעקליכע אויטא-קאטאסטראפע ביים רוג גדאנסקא און זשעלאנא. אין דער מאטאציקל נומער 15 האט זיך געפונען דער 23-יעהריגער חעלענע פרוים, זשעלאנא 47 און דער 82-יעהריגער יעקב נאגעל, זשעראמסקא 27. ווען דער מאטאציקל האט פון דער זשעלאנא געוואלט ווערן פארקערעווען אויף גדאנסקא, איז אנגעקומען א צווייטער אויטא, וואס געהערט צו דער פירמע שעגאלער און ס'איז געקומען צו א שרעקליכן צוזאמענשטויס. די מאטאציקל האט זיך אומגעקערט און די שויבן פון בייטע אויטאס זיינען אויסגעהאקט געווארן. די צוויי פאסאזשירן, וואס האבן זיך געפונען אין דער מאטאציקל, האבן בעקומען ערנסטע וואונדן און די ארויסגערופענע ערשטע הילף האט זיי פארבאנדאזשירט און א שווערן צושטאנד אוועקגעפירט.

די פאליציי האט ציוויל-קלאגע א פראטאקאל געגען דעם שאפער דריין, וועלכער האט אנגעפירט מיט'ן אויטא פון דער פירמע שעגאלער.

לאדז אין פילם

(§) אין די נאכמיטאגס שעה וועלט אין לאדז זיך אנהויבן די אויפנאהמען פאר א גרויסן פראפאגאנדא-פילם, אין וועלכן ס'וועט אילוסטרירט ווערן די אנטוויקלונג פון דער אינדוסטריע און פוילישן מאנטשעסטער. ס'וועלן געמאכט ווערן אויפנאהמען פון א ריי לאדזשער פאבריקן און פארשידענע עפנטליכע אינסטיטוציעס. דעם פראיעקט האט איבערגענומען דער שטאט-פרעזידענט ה' זשעמיעניעצקי.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אויף פון 6 ביז 7 אין אווענד.
ניט באשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען ניט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodser Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. pocz. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, אדמיניסטראציע 47.

דאס רבי-געלד
וואס רומעניען האט געצאהלט

די פופציג טויזענד דאלאר שאדען-ערזאץ, וואס די רומענישע רעגירונג האט בעצאהלט דער יודישער קהלה אין אראדע מארע פאר די היזיקות, וואס די פאגראמטשיקעס האבען פאריגען דעצעמבער פאראורזאכט אין דער ארטיגער שוהל, איז דאס ערשטע רבי-געלד, וואס רומעניען צאהלט פאר איהר קרימינעל-נאכלעסיגער בענעמונג צו איהרע יודישע בירגער און פאר איהר פאלערירען דעם הפקר-צושטאנד אין איהרע אוניווערזיטעטען און אלערליי אנדערע בילדונגס-אנשטאלטען, וואו כוליגאניזם האט געבושעוועט אין די לעצטע עטליכע יאהרען און דער גייסט פון פאגראם האט געשוועבט און געדראהט מיט פערניכטונג פאר דער יודישער עקזיסטענץ אינ'ם לאנד, וואו יודען האבען קיינמאל קיין „האניג ניט געלעקט".

דאס רבי-געלד דארף אבער זיין א „לעקציע" ניט נאר פאר רומעניען אליין, נאר אויך פאר די אלע לענדער, ווי יודיש בלוט און יודיש האב און גוטס זענען געווען און זענען נאך אויך איצט הפקר און אויסגעזעצט צו די ווילדע קאפריזען פון אויפגערייצטע מאסען, וואס מוטשען אויף יודען מיט'ן בליס פון די מיטעלאלטערישע קרייץ-ציגלער, — לאמיר האפען, אז עס וועט אזוי זיין.

די רומענישע רעגירונג האט אבער נאך ניט אויסגענוצט אינגאנצען די מעדיצין פאר די ווילדע ארבייט פון איהרע כוליגאנעם אין אראדע מארע, ווי זי האט געבעטען געפוזט בעצאהלען פאר די חורבנות אין שוהל, שטעהען איצט אין דער רייהע מעהרערע יודישע סוחרים פון דער זעלבער שטאט מיט טענות און תביעות אין געריכט, פאר חזיקות וואס די פאנראמשיקעס האבען געמאכט אין זייערע געשעפטען אין יענע טעג פון ווילדען האס און צארן, וואס איז געגאסען געווארען אויף יודישע קעפ. די חזיקות זענען געווען גרויסע, אין פיל פאלען האבען זיי געבראכט פולשטענדיגען רואין גאנצע פאמיליעס, די געליטענע ווענדען זיך אן אלע מיטלען צו מאכען דער רעגירונג פעראנטווארטליך פאר די מעשים פון די הפקר-בירגער. די סומע, וואס זיי מאהנען בעטרעפט איבער פופצעהן מיליאן לעי, אנ'ערד פון הונדערט טויזענד דאלאר און איצט, אז די רומענישע רעגירונג איז געווען געצוואונגען גוט צו מאכען דעם שאדען אין דער שוהל, האפען די פאגראם-געליטענע געשעפטס-לייט געהאלפען צו ווערען דורך דעם פרעצעדענט.

ווי די ענטשיידונג פון געריכט זאל אבער ניט זיין, וועט דער פאקט אליין, וואס די רומענישע רעגירונג וועט וויסען, אז איהרע יודען לאזען זיך ניט מעהר „שפייען אין קאשע" און פאדערען גערעכטיגקייט און וועקען דעם דעת הקהל פון דער גאנצער וועלט, וועט זי זיך אפיסעל פערטראכטען וועגען דער לאגע פון איהרע „שטיף-בירגער" און זעהען אויף ווייטער צו שוינען איהר נאמען און די יודישע האב און גוטס. אזוי, אז דאס רבי-געלד וועט זיין אנגעלעגט סיי, וואס איז שייך צו איהר, סיי, וואס איז שייך צו איהרע יודען.

און אויב דאס וועט זיין א גוטע „לעקציע" פאר רומעניען, וועלען פון איהר אויך מאנען עפעס לערנען די אנדערע לענדער, וואס נויטיגען זיך אין אזא לעקציע.

מ. ז.

א מת געווארען לעבעדיג
א געשטארבענע יודישע פרוי שטעהט אויף תחית-המתים און טיטען מטהר זיין איהר.

וועגען א פערקווירדיגען פאל מעלדעט „וואלקאווישקער וואכענבלאט" פון לונג: פאראכצאגען שבת איז דארט געשטארבען א יונגע יודישע פרוי, א מוטער פון 4 קליינע קינדערלעך, א געוויסע שיינע יאנאווסקי. שבת-צו-נאכטס, ווען דער מת איז געלעגען אויפ'ן מהרת-בעט און מ'האט איהר געהאלטען אין מיטען מטהר זיין, האט זיך די טויטע צו אלעמענס איבעראשונג פלוצלונג אויפגעהויבען און זיך ארומגעקוקט...

דערזעהענדיג, וואו זי איז דא אין דער וועלט און די ליכט, וואס ברענען ארום איהר, איז זי ווידער געפאלען אין חלשות.

פון גרויס שרעק זענען זיך די שטובינגע בעת מעשה צולאפען, דערנאך אבער האט מען געבראכט א דאקטאר, וועלכער האט איהר אפגעמינטערט און דערביי האט ער פעסטגעשטעלט, אז אויך דעם פריהערדיגען מאל איז זי געווען א גע'חלש'טע, אבער על פי טעות האט מען זי אנגענומען פאר א טויטע. די פרוי פאפראווע זיך איצט און ס'איז צו האפען, אז גאר אינגיכען וועט זי אראפ פון בעט.

בילדונגס-קאמיסאריאט פון אוקראינע בעשטעטיגט א יודישע ארטאגראפיע

מאסקווא (יט"א) דער בילדונגס-קאמיסאריאט פון אוקראינע האט בעשטעטיגט דעם פראיעקט פון אנ'אויפגעשטעלטער יודישער ארטאגראפיע, וואס איז אנגענומען געווארען אויפ'ן לעצטען יודישען קולטור-צוזאמענפאהר אין כארקאוו.

די קאמוניסטישע יודישע צייטונג „יוגנט גווארדיע" האט פערעפענטליכט אן אפענעם בריף צום סאוויעטישען פאלקס-בילדונגס-קאמיסאר לונאטשארסקי, פאדערנדיג אן ענטפער פאר וואס דער בילדונגס-מיניסטער האט נאך ביז איצט ניט דורכגעפיהרט די רעזאלוציעס וואס דער יודישער קולטור-צוזאמענפאהר אין כארקאוו האט אנגענומען און אויך פארוואס די סאוויעטישע פרעסע האט איגנארירט דעם צוזאמענפאהר, נים פערעפענטליכענדיג קיין שום בעריכט.

א יוד דערשיסט א יודען אין מעקסיקא

מעקסיקא (י. ט. א.) דער יודישער אימיגראנט יצחק פריימאן פון ליטא, איז דערשאסען געווארען דורך א צווייטען יודישען אימיגראנט אין דער שטאדט אקאפאנעטא, צוויי טעג רייזע פון מעקסיקא סיטי.

דער מערדער, וועלכער איז א יודישער יונגערמאן, איז גלייך נאך דער שיסעריי אנטלאפען, און ביז איצט איז נאך ניט געלונגען איהם צו כאפען.

דאס איז דער ערשטער פאל פון א מארד צווישען יודען אין מעקסיקא.

אין ביורא פון „אזעט" אין מאסקווא
א שמועס מיט בראגינ'ען וועגען יודישער קאלאניזאציע און אינדוסטריאליזאציע אין רוסלאנד

(א בריף פון מאסקווע, ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט")

פון פ. סמאליאר

אויף ניקאלסקע גאס נומער 10, אין הויפט-ביורא פון צענטראלען „אזעט" אין מאסקווע, זענען מיר געזעסען און געפיהרט א שמועס וועגען דער איצטיגער לאגע פון די יודען אין סאוויעטען-רוסלאנד און וועגען זייער צוקונפט.

— עס וואלט שוין צייט געווען, אז אויסער דעם לאזונג „יודישע קאלאניזאציע", זאלען מיר ארויס מיט א פאדערונג אויך פאר יודישער אינדוסטריאליזאציע" — האט א. בראגין, דער פיהרער פון די אומפארטייאישע אין דעם „אזעט", בעמערקט.

מען האט געקאנט זעהן, אז די דאזיגע בעמערקונג זיינע האט בראגין געמאכט ניט צופעליג, קענטיג, אז די פראגע פון יודישער אינדוסטריאליזאציע אין רוסלאנד, לאזט איהם ניט צורוה שוין א לענגערע צייט. קענטיג, אז ער האט די דאזיגע פראגע גוט דורכגעטראכט, ווייל איצט, ווידענדיג דא און פיהרענדיג מיט אונז דעם שמועס, איז ער גלייך ארײַן אין אנ'אזארט, כאטש זיין בעמערקונג האט ניט ארויסגערופען קיינע ספעציעלע ערשיינונגען פון די איבעריגע אנוועזענדע.

— איהר פערשטעהט? — האט ער זיך צו מיר געווענדעט. — דא, אין רוסלאנד, זענען פאראן אזעלכע, וואס האבען מורא זיך אליין צו זאגען דעם אמת בנוגע דער טרויעריגער לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג. מען האט מורא מודה צו זיין, אז פון די איבער צוויי מיליאן יודען, וועלכע וואוינען אין סאוויעטען-פערבאנד, האט א גאנצער מיליאן יודען ניט וואס צו טון און פון וואנען צו לעבען. מען ווייסט גאנץ גוט. אז די לאגע פון דאזיגען מיליאן יודען איז א פערצווייפעלטע, נאר מען רעדט זיך איין, אז דורך יודישער קאלאניזאציע וועט מען זיי אלעמען קאנען העלפען, און דא ליגט דער טעות.

— די יודישע קאלאניזאציע אין רוסלאנד — איז בראגין ענגעגאנגען — האט זיך איהרע ריזיגע פערדינסטען. מען קען דורך איהר העלפען, לאמיר זאגען, צעהנדליגער טויזענדער יודישע פאמיליעס. איך האלט זי פאר דעם וויכטיגסטען אויפטו פון איצטיגען מאמענט, אנדערש וואלט איך זיך ניט אינטערעסירט אזוי אקטיוו מיט דער טעטיגקייט פון „אזעט". אבער הייסט עס דען, אז מיר דארפען זיך בענוגענען בלויז מיט דער קאלאניזאציע-ארבייט? הייסט עס דען, אז מיר טארען אין דער זעלבער צייט ניט ארויסקומען און פאדערען פון דער רעגירונג זי זאל פינאנצירען געלד פאר דער אינדוסטריאליזאציע פון דעם יודישען שטעטעל, פונקט ווי זי האט אסיגנירט א מיליאן רובל פאר דער יודישער קאלאניזאציע אין בירא-בידזשאן?

— דאס יודישע שטעטעל — האט בראגין פארטגעזעצט — פערמאגט אלע מעגליכקייטען צו ענטוויקלען געוויסע אינדוסטריען. זאל מען דארט נאר אויפשטעלען פאבריקען און זאוואדען, וועלען זיי זיך בעצאהלען ניט שלעכטער; ווי די פאבריקען און זאוואדען וואס מ'בויט אין די טיף-רוסישע שטעט. מען רעדט דאך בייא אונז אזוי פיל וועגען א פערשטארקטער אינדוסטריאליזאציע. סאראן דאך א בורזשוע פאר בויען נייע פאבריקען. עס פערוואס קען מען די דאזיגע פאבריקען ניט בויען אין די געגענדען וואו יודען זענען געצוואונגען פראקטיש פון דער בעפעלקערונג? מען וואלט דאך דורכ'ן געהיינגען בויען זאכען אי מען וואלט געגעבען א מעגליכקייט יודען צו געפינען ארבייט, אי מען וואלט זיי געמאכט פאר אמת'ע פראלעטאריער.

— און גלויבט איהר, אז יודען טויגען זיך באמת אויף אויף פאבריק-ארבייט — האט איינער פון די אנוועזענדע איבערגעהאקט בראגינ'ען.

— גלויב איך? אוודאי! גלויב איך, שטעלט נאר אויף צעהן פאבריקען היינטיגס יאהר אין פאדאליער, וואהלינער און אדעסער געגענדען, דארט וואו יודען הונגערען און געהען ארום לעדיג, וועט איהר זעהן, צי אין א יאהר ארום וועלען זיי ניט געבען די בעסטע רעזולטאטען. ווער האט אויפגעבויט די קליידער-אינדוסטריע אין אמעריקא, אויב ניט די יודען, וואס זענען אהין אריבערגעקומען פון דאזיגע געגענדען? און די לאדזער-זאוואדען, ווער האט אויף זיי געארבייט אין אלטען רוסלאנד, אויב ניט די יודען? און די יודישע סטאליארעס האט איהר ווייניג, וועלכע געהען-ארום ארבייטלאז אין דעם יודישען שטעטעל? און מעכאניקער, שלאסערן, קאוואליעס און א יודישע יוגענד, וואס איז גרייט צו טון וואס נאר מען ארבייט מען וועט איהר געבען? און „שווארצע" יודישע ארבייטער מעהלען?...

* * *

לאנג האט נאך בראגין גערעדט. וואס לענגער ער האט גערעדט, אלץ קלארער איז געווארען זיין שטאנדפונקט: מען טאר זיך אויף דער יודישער קאלאניזאציע אליין ניט פערלאזען; די יודישע קאלאניזאציע איז זעהר גוט אבער איהר מאסשטאב און איהרע מעגליכקייטען זענען צו קליין אין פערגלייך מיט דער גרויסער נויט אין שטעטעל; די דאזיגע נויט מוז געלינדערט ווערען סיי דורך בעזעצען יודען אויף ערד און סיי דורך פאבריקען, וואס די רעגירונג זאל בויען אין די יודישע געגענדען. אזעלכע פאבריקען, גלויבט בראגין, וועלען טעכניש געשיקטע געווארען דורך די יודען פון אויסלאנד. אמעריקאנער יודען וועלען זיכער געהאלפען אונטערשטיצען די טעכנישע זייט פון די דאזיגע פאבריקען. פונקט ווי זיי העלפען דער יודישער קאלאניזאציע.

— פארוואס-זשע פערטראכט זיך טאקע ניט די סאוויעטישע רעגירונג וועגען אינדוסטריאליזירען די יודישע מאסען אויף אזא אופן ווי זי העלפט זיי זיך קאלאניזירען?

דער ענטפער איז א קורצער און א פשוט'ער: עס איז ניט אין די אינטערעסען פון דער סאוויעטען-מאכט צו בויען פאבריקען אין אזעלכע טיילען פון לאנד, וואס געפינען זיך נאהענט צו דער גרעניץ.

איך ווייס ניט, צי בראגינ'ען איז דער דאזיגער מאטיוו באוואוסט. אזא איז אבער מיין איינדרוק, וואס איך האב ארויסגעטראגען נאך א ריי געשפרעכען אין מאסקווע.

ווי פעסט און גיזיכערט עס זאל ניט זיין די לאגע פון דער סאוויעטען-מאכט אינערליך, אין לאנד גופא, לעבט מען נאך דא אלץ אונטער דער מורא פאר אנ'אויסערליכען אנפאל. מען האט מורא פאר א מלחמה, וואס קאן יעדען טאג אויסברעכען פון דער רומענישער זייט, אדער גאר פון א זייט, וואס קיינער ערווארטעט ניט. אין דעם פרט לעבט מען דא זעהר אנגעשטרענגט. מען ערווארט קריג צו יעדער צייט פון יאהר.

דאס איז אפענבאר די אורזאך, פארוואס אזא שטאט, ווי אדעס איז איצט אינדוסטריעל טויט. אין דעם ליגט אויך דער סוד, פארוואס מאסקווע און ניט לענינגראד איז די שטאט, וואס בליהט. מיט די בעגרעניצטע פינאנצען, וואס די סאוויעטישע רעגירונג פערמאגט, קען זי זיך ניט ערלויבען אין אזעלכע שטעט, וואס ליגען בייא דער גרעניץ. אויב שוין יא בויען נייע פאבריקען, איז וואס ווייטער אין רוסלאנד. טאקע אינדוסטריאליזאציע, אבער ניט ארום די גרעניץ-שטעט.

גראד איז די געאגראפישע לאגע פון דער יודישער שטאט און שטעטעל אזא, אז זיי געפינען זיך הארט בייא דער גרעניץ מיט אנדערע לענדער.

אונטער אזעלכע אומשטענדען איז זעהר שווער צו רעדען פון דער אינדוסטריאליזאציע פון יודישען שטעטעל. די אלגעמיינע פאליטישע לאגע פון לאנד מוז נאטירליך בעגרענצען ווערען דורך דער סאוויעטישער מאכט אין אנגעטראכט פריהער ווי די לאגע פון די צעהנדליגער טויזענדער יודען, וואס וואלטען געקאנט בעהאלפען ווערען דורך אינדוסטריאליזאציע. עס פארוואס בראגינ'ס טענות וועגען אינדוסטריאליזירען דאס יודישע שטעטעל וועלען דערווייל קיין אפקלאנג אין די רעגירונגס-קרייזען ניט געפינען.

—=0=—

אמונדסען איז איצט די צענטראל-פיגור פון דער טראגעדיע אויפ'ן אייז-ים
נאביל'ס אוואנטורע וועט זיין א ווארנונג, אז כבוד, וואהנזין און פאליטיק טארען ניט זיין די טרייב-קראפט, וואס זאל פיהרען צום נארד-פאל

דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון „כוריע. טאגעבל." קריק פאגעלער שרייבט וועגען אמונדסען'ס גורל:

איבער דער טראגעדיע, וואס שפילט זיך אפ אויף דעם אייז-ים, שוועבט איצט מעהר ניט דער אומגליק שוין צופיל דערמאנטער נאמען פון נאבילע. דער העלד, וואס איז צו לאכט געפינען געווארען, האט געמוזט אפטרעטען דעם דאזיגען פלאץ אנ'אנדערן. היינט צו טאג שטעהט אין פאדערגרונד דער נאמען פון אמונדסען'ען. זיין גורל אינטריגירט און פערניגט איצט אלעמען. אמונדסען און די ווייניג בעקאנטע העלדען, וועלכע זענען דורך נאבילע'ן געשטעלט געווארען אין שאטען, די דאזיגע אומגליקליכע, וועלכע זענען פערפיהרט געווארען דורך דעם איטאליענישען גענעראל און דערנאך האט ער זיי געלאזען אין שטיך און אמונדסען איז בעגאנגען זיי ראטעווען, זיי פערנעהמען המנם דאס ארט, וואס זיי קומט און אלעמענס אויגען זענען צו זיי געווענדעט.

כדי אלזייטיג פעסטצושטעלען אין א קלארער ליכט די איצטיגע לאגע, פעהלען די נויטיגע פערבינדונגען. די הילפס-אקציע איז פערגרעסערט געווארען מיט דער „וויזעל-קארי" עקספעדיציע. די אקציע איז איצט אויך פערצווייגט ארגאניזאטאריש, אז ס'איז פשוט אוממעגליך צו געבען דעריבער אנ'אלגעמיינעם איבערבליק. ס'איז א קלארע און פערשטענדליכע זאך, אז נאכדעם ווי לונדבערג איז געראטעוועט געווארען, וועט די גאנצע ראטונגס-אקציע זיך קאנצענטרירען ארום אמונדסען'ען.

די זאכקענער זענען איבערצייגט, אז די גרופע, וואס האט זיך געפינען אין דער „איטאליא" גופא, איז זיכער פערלוירען געגאנגען. ווען אפילו די דאזיגע גרופע איז ניט אינגאנצען אומגעקומען בעת דער בענזין-עקספלאזיע, ווי עס מיינט נאבילע, גלויבט זיך דאך ניט, אז נאך פינף וואכען זאל נאך ווער פון דער „איטאליא"-מאנשאפט ערגיץ וואו לעבען. ס'איז פערשטענדליך, וואס ניט קוקענדיג אויף דעם אלעם זוכען נאך אלץ די איטאליענער די דאזיגע גרופע, דערמיט וואשען זיי אבער ניט אפ זייער חטא לגבי די דאזיגע העלדען, וועלכע זיי האבען פריהער, ווען ס'איז נאך צייט געווען, פערנאכלעסיגט. דאס זוכען די מאנשאפט, וואס האט זיך געפינען אין דער „איטאליא" האט נאר א בעדייטונג צו בעשטעטיגען די גרויס פון דער דראמע, וואס איז פערגעקומען אויפ'ן אייז-ים.

די גרופע, וואס האט זיך געפינען אין גאנדאל, ד. ה. וויגליערי'ס גרופע, געראטעוועט געווארען, דורך דעם רוסישען אייז-ברעכער.

אויך מאלמגרען'ס גרופע האט „קראסין" שוין אויפגענומען.

דער שווערפונקט פון דער געמיינזאמער אקציע ליגט אין דרום, אין געביט פון די נארוועגישע גרעניצען ביז דרום-זייט פון שפיצבערגען, וואו מ'רעכענט, אז אמונדסען'ס גורל איז דארט דעצידירט געווארען. דא ליגט אבער ניט בלויז דער שווערפונקט פון דער ראטונגס-אקציע, נאר אויך דער אינטערעס און די סימפאטיע דער גאנצער וועלט.

אויך ווען ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען נאבילע'ס גורל האבען די פעלקער ערקלערט זעהר גרייטקייט צו בעטייליגען זיך אין דער ראטונגס-אקציע, האבען זיי דערביי א חוץ דעם אלגעמיינען מענשליכען אינטערעס, אויך געוואלט עפיס לייסטען לטובת איטאליען, אבער ניט מעט זיי עהרען די פערזאן פון גען. נאבילע. אין געגענזאץ צו דעם אבער איז טאקע בלויז אמונדסען'ס פערזאן דער כח, וואס טרייבט אלעמען צו קומען איהם צו הילף. דער שטארקער גלויבען פון די נארוועגישע פאלקס-מאסען, אז אמונדסען איז נאך ניט פערלוירען געווארען, בעווייזט נאר ווידעראמאל, אז זיין פערזאן אליין איז גענוג צו פיהרען די ראטונגס-אקציע. אפילו די סקעפטישע זאכקענער וועלען ניט אויפגעבען די האפנונג צו געפינען אמונדסען'ען, מחמת, זיי רעכענען, אז זיין קאנטאקט און ענערגיע האט איהם געגעבען די מעגליכקייט בייצוקומען די שווערסטע סיטואציעס. ליידער האט אבער די גרויס-צוגיגע, ארגאניזירטע צוזאמענארבייט פון אלע ראטונגס-עקספעדיציעס דערווייל ניט געבראכט קיין שום רעזולטאט. ניט די פראנצויזישע און נארוועגישע קרייצער-שיפען, וועלכע האבען זיך אפגעשטעלט ביז'ן שפיץ, וועלכע מ'דארף אדורכזוכען, ניט די פישער-שיפלעך, וועלכע האבען זיך געמאלדען וועגען בעטייליגען אין דער ראטונגס-עקספעדיציע, האבען ניט געפונען די שפורען, וואס זאלען פיהרען צו אמונדסען'ען.

ווען נאבילע מיט זיין לעכערליך קליינער ערפאהרונג האט אליין אונטערגענומען א רייזע איבער'ן נארד-פאל, האט מען עס געקענט בעטראכטען אלס א לייכטזין. ווען ער האט אבער מיטגענומען עטליכע מענשען אויף דער לופט-שיף „איטאליא", איז עס אנ'אמת פערברעכען. און ווען דערצו זאל נאך זיין רעטער, אמונדסען, האבען געפונען דעם טויט, דאן קומט נאבילע'ן, אויף וועלכען ס'ליגט די גאנצע אחריות נאך א שווערערע שטראף.

ס'איז ניט שווער צו זאגען, וועמען פון זיי בעידע מ'דארף מבטל מקנא זיין. נאבילע'ן, וועלכער האט זיך געראטעוועט איז ניט קיין ספעציעלער פאלאר-פארשער. אמונדסען, וועלכער האט איהם געוואלט ראטעווען, און וועלכער האט אפשר שוין צום לעצטען מאל געמאכט זיין נסיעה שטענדיג אלס בעזיגער פון נארד-פאל און אלס בעזיגער מענש.

די איינציגע מעלה וואס נאבילע'ס טראגישע נסיעה האט אין זיך איז אפשר דאס — וואס עס איז שוין צום לעצטען מאל, אז כבוד, וואהנזין און פאליטיק זאלען זיין די טרייב-קראפט, וואס זאל פיהרען צום נארד-פאל.

—=0=—

קופאן № 148
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פון'ם דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסטע יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.
גילטיג היינט, מאנטאג, דעם 16. יולי פון 8—9 אוו.

8-טונג!
דאס
לאדזער טאגעבלאט
בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה
אין אלע באהן-קיאסקען פון
„רוך"
(„Ruch")

לאדזער כראניק.

נאכט־דיזשורען אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: וואלפשיצקי, גאפיורקאווסקא 87; דאַניעלסקי, פיעטריקאווער 127; אילניצקי, וואלטשאנסקא 37; ליינוועבער, פלאַץ וואלנאשטשי 2; הארטמאן, פלינארסקא 1 און קאהאנא אלעקסאנדראווסקא 80.

פערלייכטערונגען פאר טוריסטען קיין א"י.

אלס רעזולטאט פון די בעמיהונגען פון דער ציוניסטישער לייטונג אין ארץ־ישראל איז אין ענגלישען קאנסולאט אין ווארשא דערהאלטען געווארען א אגווייזונג פון דער ארץ־ישראל רעגירונג לויט וועלכער עס ווערט בטל די פריהערדיגע פעראָרדנונג וועגען טוריסטען — וויזעס אויף פעסער, וואס זענען גילטיג 6 חדשים.

פון יעצט אן וועט יעדער טוריסט קענען בעקומען די א"י וויזע אויף א נארמאלען אויסלענדישען פאס, וואס זיין טערמין איז נאך גילטיג אויף ארייגצו־פאהרען אין ארץ־ישראל.

בילדער־אויסשטעלונג אין „הזמיר".

אין דער נאהענטסטער צייט ווערט אין זאל פון „הזמיר" געעפענט א גרויסע בילדער־אויסשטעלונג פון יונגע בעגאבטע לאדזער יודישע קינסטלער עס וועלען אויסגעשטעלט ווערען אנ'ערך 200 בילדער. די הכנות צו דער דאזיגער אויסשטעלונג זענען אין פולען גאנג.

ווער געניסט אלץ פון דער אמנעסטיע?

אלע פונקטען פון דעם אמנעסטיע־געזעץ, וואס איז שוין ארייז אין קראפט

אויספיהרליכער טעקסט פון דער אמנעסטיע

צוליב דער גרויסער פאראינטערעסירונג פון ברייטע קרייזען מיר געבען נאכאמאל דעם אויספיהרליכען טעקסט פון אמנעסטיע־געזעץ, וואס איז שוין ארייז אין קראפט.

פאליטישע און מלוכה'שע פערברעכענס

דער ארטיקעל 3 פון אמנעסטיע־פראיעקט נעמט ארום די פערברעכענס, וועלכע זענען בעגאנגען געווארען אין מזרח־גאליציען בעת די פוילישע־אוקראינישע קאמפען און די יאהרען 1918, 1919 און אין ערשטער העלפט יאהר פון 1920.

דאס זענען פערברעכענס, וואס זענען געווען געווענדעט געגען דער ענטשטעהונג פון דער פוילישער מלוכה.

און די ערשטע, וואו עס פערפאלגטע דער רוסישער שטראף־קאדעקס פון יאהר 1903 (געוו. קאנגרעס־פוילען און די מזרח־קרעסען) נעמט ארום דער אמנעסטיע־פראיעקט די פערברעכענס קעגען דער מלוכה־ארדנונג, וועלכע זענען אויסגערעכענט אין די ארטיקלען 100 ביז 110 פון שטראף־קאדעקס, און אויך אלע אנדערע פערברעכענס, וועלכע זענען בעגאנגען געווארען מיט א בעוואפענטען קאמף קעגען דער פוילישער מלוכה אדער און צוזאמענהאנג מיט'ן קאמף.

די אויסגערעכענטע פערברעכענס קענען דער מלוכה פאלען ארונטער אונ־טער דער אמנעסטיע נאר דאן, אויב זיי זענען בעגאנגען געווארען און די יאה־רען 1918, 1919 און 1920

קאמוניסטישע פערברעכענס

דער אמנעסטיע־פראיעקט נעמט אויך ארום מיטלווייז די אזוי גערופענע קאמו־ניסטישע פערברעכענס און דערמיט אונטערשיידעט זיך די אמנעסטיע אמנעסטיע פון די פריהערדיגע, וועלכע האבען קאמוניסטישע פערברעכען בכלל נים ארומגענומען.

דער פראיעקט מאכט אן אונטערשייד צווישען די קאמוניסטען, וועלכע זענען שוין אלט מעהר ווי 20 יאהר בעת'ן בעגעהן די טאט, פאר וועלכער זיי זענען פערמשפט געווארען, און צווישען די אזוי־גערופענע „יוגענטליכע", ד. ה. אזעלכע, וועלכע זענען נאך נישט געווען 20 יאהר אין טאג פון'ם פער־ברעכען.

בנוגע די „יוגענטליכע":

עס ווערט געשענקט א העלפט פון דער שטראף (תפיסה), וואס דאס גע־ריכט האט גע'פסק'נט פאר די פערברע־כענס, וועלכע זענען בעגאנגען געווארען בעת'ן דריטען מאי 1928. דאס איז גילטיג פון אונטערשיד, ווי גרויס איז געווען די שטראף (אפילו העכער 4 יאהר תפיסה).

בנוגע די נישט יוגענטליכע:

עס ווערט געשענקט א דריטעל פון דער שטראף פאר די קאמוניסטישע פער־ברעכענס, וועלכע זענען בעגאנגען גע־ווארען בוי'ן 3. מאי 1926 (און נישט 1928) און אויך נאר דאן, ווען די שטראף איז נישט געווען גרעסער פון פיר יאהר תפיסה.

אויב די שטראף בעטרעפט העכער 10 יאהר תפיסה, אדער אויפגעזאגטע תפיסה דאן ווערט זי רעדוצירט, ווארום אויסגעשטראפט פאר אזוי 10 יאהר. טויטע־שטראף ווערט אונגערעכענט אויף 15 יאהר שווערע תפיסה.

אנדערע פערברעכענס

א גרויסע בעדייטונג האבען די ארטיקלען 7 און 8 פון'ם אמנעסטיע־פראיעקט, וועלכע זאגען, אז עס ווערען אינ־גאנצען פערגעבען און פערגעסען פאל־גענדע פערברעכענס, וואס זענען בעגאנ־גען געווארען ביז'ן 3. מאי 1928:

1) אדמיניסטראטיווע (ווען אינטער־שיד פון דער גרויס פון דער שטראף).

2) פערברעכענס, פאר וועלכע דאס געזעץ זעהט פאר אלס די העכסטע שטראף קנס אדער ארעסט (תפיסה) נישט העכער פון 3 חדשים.

3) פערברעכענס, פאר וועלכע דאס געזעץ זעהט פאר אלס די העכסטע שטראף קנס אדער ביז א יאהר תפיסה, די פערברעכענס, וועלכע זענען אויפגע־רעכענט אין דאזיגען פונקט, פאלגט, נאך אנדערע, אזוי ווי עס ווערט פאר־ווערט, אונטער דער אמנעסטיע נאר דאן, ווען זיי זענען בעגאנגען געווארען בוי'ן 3. מאי 1928:

4) פראסע־פערברעכענס.

5) בעליידיגונג פון דער מאכט.

6) טייל פערברעכענס קעגען דעם מלוכה־אוצר (מאנאפאל שלמוטוראט).

אויב עמיצער איז בעשטראפט געווא־רען פאר א פערברעכען, וואס איז בעגאנ־גען געווארען בוי'ן 3. מאי 1928, מיט תפיסה אויף העכער 3 חדשים, אדער וועניגער פון א יאהר — דאן ווערט אויהם געשאנקען א העלפט פון דער שטראף, ביי די 20־יעהריגע און די בע־גרעניצונג פון „וועניגער פון א יאהר תפיסה" גישטא.

אויב דאס פערברעכען איז בעגאנגען געווארען צוליב פאליטישע, נאציאנאלע א. אז. וו. מאטיווען — דאן ווערט גע־שאנקען א העלפט פון דער שטראף אפילו ווען זי בעטרעפט מעהר פון א יאהר תפיסה. ווען די דאזיגע מאס וועגען גנשמא — ווערט געשאנקען נאר א דריטעל פון דער שטראף; די איבריגע 2 דריטעל קענען נישט אויסמאכען מעהר ווי 10 יאהר.

מיליטער־פערברעכענס

דער, וואס האט זיך ארויסגע־דרעהט פון מיליטער־דינסט און גע־פינט זיך און פוילען — ווערט די אמ־נעסטיע ואנגעווענדעט לגבי אויהם.

די אמנעסטיע ווערט אבער נים אנ־געווענדעט לגבי דעם, וועלכער איז אוועק פון אויסלאנד, זיך אויסדרעהענדיג פון מיליטער, סיידען ער ווערט געכאפט, אדער ער שטעלט זיך פרייוויליג צו צום מיליטער אין משך פון א חדש נאכ'ן טאג, ווען די אמנעסטיע גערהם אריין אין קראפט.

וועלכע פערברעכענס געניסען נישט פון דער אמנעסטיע?

די אמנעסטיע איז נישט חל אויף שפיאנאזש, אויף מסירות לגבי פרעמדע מלוכות, אויף מארדה און שווערע לייבער בעשעדיגונג, צוליב היב־צוועקען באנדיטיזם, געלד־פעלשונג, שמוגעל, ארפינציהען און פראסטיטוציע און צו הצי הערפין בו חיב.

נאכ'ן טויט פון ר' יוסף ראטבארד ז"ל.

ווי מיר דערוויסען זיך איז דער פער־שטארבענער יוסף ראטבארד נאך צוויי וואליג גנקומען צו קבורה אויפ'ן גערי־לינער בית־עולם. זיין קערפער וואס איבערגעפיהרט ווערען קיין לאדז.

בעל הבית'טעס!
גיט אכטונג אויף דער עטיסעט פון „ראדיאן".

אין דער לעצטער צייט האבען זיך ווידער בעוויזען אויפ'ן מארק פערשידענע וואש־מיטלען א. ג. „ראדיאל", „ראדיום" „ראדאל", „ריצאל" א. א. ח. וואס פיהרען אריין אין א טעות. דאס פובלי־קום וואס ווים קויפט דאס גוט ווירקענ־דע וואש־מיטעל „ראדיאן", וואס ווערט אויסגעארבייט דורך דער פירמע אקצ. געז. „שיכט". די געעהרטע ווירטענס ווערט דעריבער רעקאמענדירט, אכטונג צו געבען ביים קויפען „ראדיאן" צי דער עטיקעט איז א אריגינעלער דער אמת'ער נישט נאכגעמאכטער ראדיאן (אפעקעל פון 250 גראם) איז פון טונקעל־גראנא־טענעם קאליר מיט געלבע שטראהלען אויפ'ן אויבערשטען רעכטען ברעג און מיט דער אויפשריפט „וואשט אליין" — אנדערע וואש־מיטלען שטאמען נישט פון דער פירמע שיכט, און א סברא אז זיי האבען א קנאפען ווערט.

לעזט, אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט".

4 שרפות זענען אויסגעבראכען אין משך פון נעכטיגען טאג אין פערשי־דענע טיילען פון אונזער שטאט

(§) נעכטען זענען אויסגעבראכען אין פערשידענע טיילען פון אונזער שטאט אזש 4 שרפות. ארום 8 און האלב פריה איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער מעכאנישער טישלעריי פון די ברידער לאנגע אויף וואלטשאנסקא 59 ס'זענען אריינגעלאפט געווארען פון די פלאמען דאס גאנצע הצלע, וואס איז געלעגען און לאגער. די אנגעקומענע פייער־לע־שער־אפטיילונגען וועלכע זענען תיכף צו געלאפען צו הילף, ארום פון דער שרפה ביז'ן קאמענדאנט טראהמאן האט זיך גענויגען צוגעטרעטען צו דער רעטונגס ארבייט און אין משך פון א שעה צייט איז געלונגען דאס פייער צו ליקווידירען. דער היזק בעטרעפט 5 טויזענד זל.

ארום 11 אזייגער פריה זענען די פייערלעשער אלארמירט געווארען וועגען א שרפה, וואס איז אויסגעבראכען אין גאנצטאגנאַמער וואלד. אויסבלוויגיג אויפן אים פון דער שרפה, האט זיך ארויסגעוויזען, אז ס'פערטריקענטע גראז האט זיך אנגעצונדען צוליב א פארגעגנע פאפירעס, וואס איז צהון ארומגעווארפ־ען געווארען. ס'איז פערברענט געווא־רען 340 קוואדראט מעטער גראז. די פייערלעשער איז געלונגען נישט צוצוא־לאזען דאס פייער צו די בוימער.

ארום 2 נאכמיטאג האט מען די פייער־לעשער ארויסגערופען אויף זגערזשער 60, וואו ס'האט זיך אנגעלאפט דאס שטראַוי אויפ'ן דאך. נישט קוקענדיג אויף דער ענערגישער רעטונגס־אקציע פון די פייערלעשער איז דער דאך און דער בוי־דעם פון הולצערנעם הויזעל אוועק מיט'ן רויך. דער היזק בעטרעפט מטוזענט זל.

די פירטע שרפה איז פארגעקומען און וואלפגאנ'ס פאבריק, קולינסקא 194. און משך פון א האלבער צייט איז די פייער־לעשער געלונגען צו ליקווידירען די שרפה.

היינט — לעצטער טאג איינצוצאהלען דעם אומזאץ־שטייער פאר'ן ערשטען קווארטאל.

(§) היינט איז דער לעצטער טאג איינ־צוצאהלען ראטעס אויפ'ן אומזאץ־שטייער פאר'ן ערשטען קווארטאל פון יאהר 1928 פאר די וואס וועלען היינט נישט איינ־צאהלען: די ראטען וועט צוגערעכנט ווערען אויך פראצענט פון 15 מאי א.י.

טראנספארט־ארבייטער דראהען מיט א שטרייק

(:) אין די קרימינאליטעט און פרא־ביטים הייזער האט די צאל אויסגעבר־אכען א בכסוך מיט די ארבייטער. די כבה אין כסוך איז באהאנדעלט געווארען אין איינע פון צענט האט דער פאראיין ארבעטער גראבען זיך געווענדעט צו די אינגענומער פון די עקספעדיציע־קאנטאר מיט דער פאדערונג, אז אלע זאלען אויסבאהאלטען עלכנגוידיגע מלחות און זאלען געפאקט צום עקספערירען, ווייל אויב אויב זאלען די פערטראגענע פון די ארבייטער פערגעסערט ווערען. דער עקספעדיטאר־פאראיין האט אבער אפגעזאגט די בקשה צו ערפילען. מחמת שוין זייט 10 יאהר ווערען די מעהרסטע מיט כתוהות און בעצאהלטע בצאהלטע נישט טראנספארטירט געפאקט און פאקעטס.

די טראנספארט־ארבייטער האבען דא ריבער ערקלערט, אז אויב ביז'ן 22 יולי וועלען די פאדערונגען נישט באפריעדיגט ווערען, וועלען זיי פערשטרייקען.

און שייכות דערמיט איז פארגעלומען א זיצונג פון פערבאנד פון די עקספעדי־ציאנס־פערווייזער, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען נאר צו ווענדען זיך צום מיניסטער צום ארבייטס־אינספעקטאר און די וואיעוואדשאפט און אויך צו שיי־קען א מעמאריאל צום ארבייטס און האנדעלס מיניסטער, און וועלכען עס ווערט געשילדערט וועגען א אינטערעסאנט און עס ווערט דארט בעוויזען, אז די פא־דערונג פון די פאקער טראגט נישט קיין עקאנאמישען כאראקטער.

אין פארד'ס מלוכה

(רייזע־איינדרוקען איבער אמעריקא) — פון א. רעוואוצקי

ס'זענען דא הונדערטער טויזנדער גערך אינטעליגענטע פאריזער תושבים, וואס האבען קיינמאל אין זייער לעבען נישט געזעהן דעם „לובר". עס איז אבער שווער זיך פארצושטעלען א פרעמ־דען, וואס קומט צום ערשטען מאל קיין פאריז און בעזוכט נישט דערביי די וועלט־בערימטע בילדער־גאלעריע.

דער דאזיגער בייטפיל איז ווייט נישט קיין אויסנאהם. עס איז אנ'אלטער כלל, אז פרעמדע שאצען בעסער אפ בעריהמ־טע זעהענס־ווירדיגקייטען, איידער ארטי־גע איינוואוינער. איך האב די דאזיגע ערפאהרונג געהאט אין בערלין און רוים, אין ווין און מאסקווא, אין קאנסטאנטינאפאל און ירושלים. און דאס זעלבע ווייזט זיך ארויס אויך אין אמע־ריקא.

ס'איז שווער זיך פארשטעלען אנ'אינ־טעליגענטען איראפעער, וואס זאל מא־כען א לוסט־רייזע איבער אמעריקא און נישט בעזוכען דערביי — צווישען אנ־דערע מערקווירדיגע זאכען — פארד'ס פאבריקען אין דעטרויט. אין דעטרויט האב איך אבער אויסגעפונען, אז די מעהרסטע פון מיינע דארטיגע בעקאנטע האבען זיך קיינמאל נישט מטריח געווען זיי צוצוקוקען...

כ'זאג דאס נישט אלס פארוואורף. דאס איז מענשליך און נאטירליך. צוליב וואס זאלען מיר טוען היינט א זאך, וואס מיר קענען פון יעדען געוואונטשען בריהמערגען?

אין דער לעצטער צייט פלעגען זיך ארויס־ריקען אין דעטרויט א שטארקען איינ־דרוק אויף יעדען דענקענדען בעזוכער. דא זעהט מען פאר זיך טעכניק דער־בראכט צו איהר העכסטען גראד. דא האט מען פאר זיך א געלעגענהייט אריינצוקוקען מיט א האלבען אויג אין דער ווייטערדיגער צוקונפט.

אין דעטרויט האט פארד צוויי ריזי־גע פאבריקען. די איינע, די עלטערע ווערט אנגערופען „היילענד פארק", די אנדערע די נייערע „ריווער רוזש".

אייגענטליך איז ריווער־רוזש נישט קיין פאבריק, נאר א גאנצע פאבריקס־שטאט. א געוואלדיגער שטח פון עפליכע הונדערט מייל איז פארנומען מיט פערשידענע פארד־געביידען — פאבריקען, ביורא'ס און אפילו א פאר שולען. פון די פאבריקס־טויערן ביז צום הויפט־ביורא געהט אויך א טראמווייניע פון צוויי מייל א בעזונדערע פאבריקס־באהן — אלץ אויף פארד'ס טעריטאריע. דאס אליין גיט א בעגריף וועגען דעם גראנדיעזען פערנעם פון פארד'ס פאב־ריקען.

די צאהל ארבייטער אין „ריווער־רוזש" איז צוויי מאל גרעסער, איידער אין „היילענד פארק". צוזאמען שטייגען זיי איבער 160 טויזנד. דאס איז אבער א מינדערהייט פון פארד'ס ארבייטער בכלל. דער אמעריקאנער אויטאמאביל־קעניג האט נאך דערצו א פאר אייגענע אייזען־באהנען, קוילען־שאכטען, אמוני־ציאנס און שיפען.

א אויספערקזאמער בעזוכער פון פארד'ס פאבריקען שטויסט זיך באלד אן אויף די וויכטיגסטע אורזאכען פון זיין אומ־געהויערען ערפאלג. זיי זענען אין עסם גאנץ איינפאך. לכתחלה האט זיך פארד'ס ערפאלג געשטיצט אויף זיין סיסטעם צונויפצושטעלען אויטאמאבילען, וואס האט דערגרייכט די ארבייטס־טיילונג ביז גאר און האט ערלויבט א ביליגערע פראדוקציע. אין דער צייט, ווען פאר פארד'ן האבען ביי אויטאמאבילען געמוזט ארבייטען מהססערהאפטע מעכאניקער, וואס האבען בעדארפט פערשטעהן יעדען שרויפעלע, איז פארד דורך זיין מערק־ווירדיגע ארבייטס־טיילונג געהען אים־שטאנד צונויפצושטעלען אויטאמאבילען מיט דער הילף פון פראסטע ארבייטער, און דערצו נאך א סך בעסער און ביליגער.

די צווייטע הויפט־אורזאך פון פארד'ס ערפאלג איז דער פאקט, וואס ער פראָ־דוצירט אליין כמעט אלץ, וואס איז נוי־טיג פאר זיין אינדוסטריע. ער בעקומט קוילען און אייזען פון זיינע אייגענע מינעס. דער גומע, וואס איז נויטיג פאר דער אינעווייניגער אויסשטאטונג פון זיינע אויטאמאבילען, ווערט פראדוצירט אין זיין פאבריק אין היילאנד פארק. די גלאז פאר די אויטאמאבילען פראדו־צירט ער אויך אויפ'ן פלאץ אין ריווער־רוזש. די קינסטליכע לעדער, וואס ווערט בענוצט פאר די אויטאמא־ביל־בענקלעך, פראדוצירט ער אויך אין דעטרויט. ער שפארט אויף אזא אופן

די פערדינסטען, וואס פערשידענע פיר־מעס וואלטען ביי איהם בעקומען. און דאס איז די וויכטיגסטע ערקלערונג פון זיין אונגעהויערע קאנקורענץ־קראפט.

ווען איהר בעזוכט פארד'ס פאבריקען אין דעטרויט זעהט איהר, ווי אין פער־שידענע ווינקלען פון איהר הויזען פראדוצירט גאנץ פערשידענע פראדוק־טען.

בעזונדער'ס בעציהט זיך דאס אויף פארד'ס פאבריק אין היילאנד־פארק, וואו עס ווערען איצט אויסגעארבייט בלויז טיילען, וואס זענען נויטיג אין ווייטערדיגען גאנג פון זיין פראדוקציע. אין איינעם פון איהרע קארפוסען שטויסט איהר זיך, למשל, אן אויף עפליכע הונ־דערט פערזאנען, וואס זיצען ביי נעה־מאשינען און נעהען צונויף די „פאלסטע־רונג", וואס ווערט בענוצט אינ'ם אינער־ליכען טייל פון דער פארד־אויטא. איהר זעהט פאר זיך און אלע זייטען בלויז נעה־מאשינען, און ווען איהר וואלט נישט געוואוסט, וואו איהר געפינט זיך, וואלט איהר זיכער געמיינט, אז איהר זייט אריבערגעטראגען געווארען אין א גרויסען „שניידער־שאפ".

א בעזונדערס שטארקען איינדרוק מאכט די פיל פערשידענע צונויפ־שטעלונג פון די אויטאמאבילען, וואס ווערט איצט געמאכט אין „ריווער־רוזש". אויף א פאר זיך בעוועגענדע רעלסען ווערט אוועקגעשטעלט די אקס, אויף וועלכער עס האלט זיך די גאנצע מאשין. דאס איז דער „סקעלעט" פון קומענדי־גען אויטא, וואס בעוועגט זיך איבער די רעלסען. אין א זייט שטעהען אויסגע־שטעלט א פאר הונדערט ארבייטער יע־דער גרייט מיט זיין טייל, אדער מיט זיין שטיקעל אינסטרומענט. אין איין ארט דרעהט מען צו א שרויף, אין אנ־דערען שטעלט מען צו א רעדעל,

א לאגערן, נאך ווייטער שטעלט מען ארויף די קאראסעריע (דעם אויבערש־טען קערפער פון אויטא), נאך ווייטער שרויפט מען זי צו. מיט יעדען שפאן ווערט דער סקעלעט אלץ פולער, אלץ גרעסער, און צום סוף פון דער ליניע ווערט ער פערוואנדעלט אין אנ'אויטא־מאביל. גאנץ ביים ענדע ווערט ער אנגעפיהלט מיט בענזין, און אנ'ארבייטער זעצט זיך אוועק אויפ'ן פארטיגען אויטא צו פאהרען.

נישט ווילענדיג דערמאהנט מען זיך דעריביי דעם בעריהמטען קאפיטעל ל"ז פון יחזקאל, וואו דער נביא רעדט וועגען די עצמות יבשות, וואס ווערען פער־וואנדעלט אין לעבעדיגע מענשען. פאר'ן דיכטערישען בליק פון'ם נביא האט זיך דאס בילד פון כסדר'דיגער פערוואנדלונג פון טרוקענע ביינער אין א לעבעדיגען גוף, וואהרשיינליך פארגעשטעלט בערך אזוי, ווי מיר זעהען איצט ביי פארד'ען די פערוואנדלונג פון עטליכע אייזערנע שטעקענס אין א געהענדען אויטאמאביל.

איינער פון די אינטערעסאנטסטע טיילען פון פארד'ס אינדוסטריע איז בלי שום ספק זיין גלאז־פאבריקאציע. אין אייגעם פון זיינע (ארער פלומרשט זיינע) ביכער, וועלכע עס איז מיר אויס־געקומען צו ליינען מיט א יאהר צוריק, האט איך זיך אנגעשטויסען אויף א ספעציעלען קאפיטעל וועגען דעם נייעם פראצעס, מיט וועלכען פארד פראדוצירט גלאז. כ'מוז אנערקענען, אז די בעריה־מערוז פון פארד'ן איז אין דעם זין גע־וועזען א בערעכטיגטע. אנשטאט דעם פרי־העריגען וועג אויפצובלאזען גלאז האבען פארד'ס אינזשעניערען נאך א סך דורכגעפאלענע פערזוכען בעפונען א וועג צו וואלצען גלאז אויפ'ן זעלבען אופן, ווי מען וואלצט אייזען אין די שטאהל־פאבריקען. דאס געשמאלצענע גלאז ווערט דורכגעלאזען צווישען צוויי אמ־זערנע וואלגער־אייזענס און ווערט פער־וואנדעלט אין א לאנגען פאס, עהנליך צו טייג. ווייטערע וואלגער־אייזענס מא־כען דאס דינער, גלייכער און סוף־כל־סוף בעקומט מען גלאז פון פערקווירדי־גער שטארקייט. די צוויי אייזענס, וואו

עס קומט פאר די אויסארבייטונג פון גלאז, זענען 700 פוס אין דער לענג. זיי רוקען ארויס ביז'ן היינטיגען טאג א געוואלדיגע בעוואונדערונג מצד אלע אינזשעניערען, וואס קומען פון אלע עקען וועלט צו בעוואונדערען די פאב־ריקען פון דעם דעטרעיטער „צבקה".

אויסער אויטאמאבילען פראדוצירט איצט פארד טראקטארען און אעראפלא־נען. פארד פארצעסט זיך גאנץ ערנסט צו שפילען אין דער אעראפלאן־פראָ־דוקציע די זעלבע ראליע, וואס ער האט ביז דא נישט לאנג געשפילט אין דער אויטאמאביל־אינדוסטריע.

אנ'אנדער פראגע איז, ווי עס פיהלען זיך זיינע ארבייטער. עס איז גישט נאר א פראגע פון לוין־ און ארבייטס־שעה'ן, נאר אויך אנ'אלגעמיינע פראגע — ווי פיהלען זיך מענשען אין אזא ריזיגער פאבריק? ווי רופט זיך אם א ריזיגע פאבריק? ווי רופט זיך אם א ריזיגער פאבריק אויף מענשליכער געזונדהייט און מענשליכען גייסט?

דער אויסערליכער איינדרוק איז אין דעם זינען זעהר נישט קיין גינסטיגער. מענשען מיט אויסגעמאטערטע פנים'ער, וואס שייגען בעזונדער'ס בלייך צוליב דעם מערנעם גאל־גרינעם ליכט, וואס איז איינגעפיהרט אין די פאבריקען, שטעהען ביי ריזיגע מאשינען און שיי־נען צו זיין פולשטענדיג און האפנונגס־לאז בעהערשט פון זיי.

דאך קען מען אזא פראגע נישט פער־ענטפערען אויפ'ן סמך פון אויבערפלעכ־ליכען איינדרוק. זי איז א צו טיפע צו־קונפט־פראבלעם, און מען קען זי נישט אוועקמאכען פערבייגעהענ־דיג.

אלגעמיינעס איז דער בעזוך אין פארד'ס פאבריקען איינע פון די אינטערעסאנטס־טע און אם מעהרסטען מעלעהרנדע געלעגענהייטען, וואס עפענען זיך פאר א וואנדערער איבער אמעריקא.

די הייצע האבען אויפגעלעבט דעם האנדעל מיט טעקסטיל-סחורות

מען פערקויפט זומער-סחורות אבער ... מיט היזק. — די הכנות צום ווינטער-סעזאן. — דער דייטש-פוילישער האנדעלס-פראקטאט און דער יודישער בטחון.

די הייצען און די לעצטע טעג האבען זיך געלאזט שפירען צום גוטען און האנדעל, בעזונדערס און דער מאנופאקטור-בראנזשע, וואו ס'האבען פערקויפט געווארען זומער-סחורות, לייכטע און בילינע ארטיקלען, ווי קרעטאנען, מיטשלינען, באטיסטען א. א. מאנופאקטורנעמיש איז, אז אפילו פון די דאזיגע זומער-סחורות וועלען אין די לעצטע טעג געקויפט געווארען דיקע ווינטער ארטיקלען, וואס זענען געפאלען און פרייז מיט 30—45 פראצ. קרעטאנעס, וואס האבען בעת'ן אנהויב סעזאן געקאסט 1,40—45 א מעטער, ווערען יעצט פערקויפט צו 1 זל. 1,10 פאר א מעטער. פאר סחורות פון מאנופאקטור מוסטער זענען די פרייזען באטייליך געפאלען, אבער אלע נידריגער, ווי און אנהויב סעזאן.

* * *

די הייצע האט אויפגעראמט סחורות פון דער פראווינץ. און די לעצטע טעג האט אויך מאנכע נישט געקומען פאר לייכטע מאנופאקטור-סחורות, אבער דער סוחר האט לויפער פון פרייזן א באציהונג צו ברכה, וויל צוליב'ן פערשפעטיגטען סעזאן קויפט דער סוחר נאר ארויסצו-געבען די סחורה, ער פערקויפט מיט היזק. אבי עס זאל אים נישט בלייבען פון באזונדערס אויף צום קומענדיגען סעזאן. עס איז דערווייל קלאר, אז דער אויסגאבע דער סעזאן און פאר דער מאנופאקטור געוועזען א פולשטענדיגער דורכפאל.

אויסבאציהען ווערען איצט געמאלט אויך בייטן אונטערגעריכט, און האט די סחורות זענען נישט געפאלען און פרייז, ווענען פאבריקאנטען די סוחרים באשטאנען צו פערקויפן נוליגער צוליב'ן הלוואה און מזומן. און עס קומט מען אויס, אז אויך דא לעצט דער סוחר צו צום געשעפט.

און דער באזונדערער פון האט מען איצט, נישט קאנקרעט אויף די גרויסע הייצען, אבגעזעהען דעם פערקויף פון ווינטער סחורות און אפילו צו הערבסט פרייזען, ווי און פערצווייגטען ווינטער סעזאן. די אינדוסטריעלע זענען ווערן בער פסדר פערטיגען מיט הכנות צום ווינטער-סעזאן.

* * *

און דער וואל-בראנזשע זענען די נייע ווינטער סחורות קאלעקציעס פערטיג און באלד געווארען און די רייזענדע האבען זיך שוין מיט די סחורות ארויסגעלאזען אויף דער פראווינץ.

הגם די באוואלנע ווינטער סחורות האבען נאך פערקויפט, האבען מען שוין גוט צו פיהלען די זיכערע „אנגעטרויען זיכער", און דער גארן-בראנזשע טרעט דער אפילו שוין די אינדוסטריעלער צו דעם ווינטער סעזאן. פאבריקאנטען און פון די לאנג געהאלטענע סחורות באך לענין ביים נישט, דאמאנען מערקט ווי דער שוין שלאגט די קאנקורענצן. ווי די קלייגען פרייזען און די פרייזען פון די לעצטע פראנצויזישע אויסשטעלונגען פון אויסלאנד און די ווינטער-פייזער אויך נישט באגרענעצט און ס'שטאט ווינטער-סעזאן. פאר דעם לעצטען דאלאר טאקסעס באקומען די פירמען מיט די פאבריק-פרייזען.

צוליב דעם געלד-דוחק און די קליינע פריוואטע און די פרייוואטע דיסקאנט-באנקען וואס פיל צו טייער, פערשטענדליך ווערען לעצט דיסקאנטירט מיט 1,50, 1,60 פראצ. א חודש. וועקסלען פון מיטעלע וועקסלען ווערען דיסקאנטירט מיט 7,70 ביז 1,80 פראצ. מיט שווערע וועקסלען און דער דיסקאנטא איז נאטירליך העכער.

* * *

מיטא, ווי עס זאל נישט זיין, דער ווינטער-סעזאן איז געווען א שלעכטער, אבער אויף'ן ווינטער-סעזאן האפט מען גאנץ שטארק, וואס זאל דער ארומער סוחר טון, דאס אומגליק, וואס אויף און נאך געגלויבט אז האט שטארקען בטחון, און דאס האט ער מאבי, דער יודישער סוחר. מען האפט אויך שטארק, אז נאך היינטיגעס יאהר וועט דער האנדעלס-פראקטאט מיט דייטשלאנד אונטער-געשלאסען ווערען, וואס עס וועט פאר לאדז די פאבריקאנטען אויף די נישט געהאט קיין קלייגע פעולה- והשגות גלויבט מען ווייטער, אז אויך די מאנופאקטור וועלען צו הייבען זיך קויפען און לאדז.

די מאנופאקטור האנדעלס-דעלעגאציע, וואס איז דא מיט אייניגע טעג צו-ריק געקומען, האט בדעה געהאט צו מאכען קניות אויף 5 ביז 10 מיליאן דאלאר, עפעס נישט קיין קליינגעלט און דערביי האבען זיי שוין נישט בעלמא-קויפט, ווי פאר א יאהרען, א 3-יאהריגען קרעדיט, נאר א 2 יאהריגען. פאר די סוחרים האבען שוין ביז 12 און אפילו 14 חדשים, אזוי, אז סווילט זיך גלויבען, אז האט מאל וואס פון די אונטער-האנדלונגען איז עפעס ארויסקומען.

די מאנופאקטור סוחרים ווילען קויפען ווינטער-סחורות, ווי: באריכט, בולגען פלאנעל א. א. זאלען די קניות דארבגע-פיהרט ווערען אפילו נאר אין א קלענערן אופן, קען מען אויך רעכענען, אז די הערי מאנכע ארטיקלען וועלען שטייגען און פרייז.

O. B.

די טעטיגקייט פון „פועלי-אמוני ישראל" אין גייערס-ראיאן

(ז) ביי דער רעליגיעזער ארבייטער ארגאניזאציע „פועלי-אמוני-ישראל" אין גייערס-ראיאן איז טעטיג יעדען פרייטאג א „שעורי-ערב" און יעדען שבת א „שעורי-שבת", וואו עס ווערט געלערנט אין א פאפולערער פארם דורך הרב א. הערץ-צוטנג.

ס'איז אויך טעטיג א פעקדעאטריאט, לעזע-זאל און אוונט-קורסען. א קורס יודיש — פון פאלגענדע למודים: די שפראך (לעזען און שרייבען), ארטאגראפיע, סטיליסטיק און ליטעראטור, ס'ווערען געמאכט פארבערייטונגען צו עפענען קורסען פאר העברעאיש און פויליש.

נפטר געווארען דער אויבער-ראבינער פון לעמבערג ר' לייב ברוידא ז"ל.

(—) דו לאנדער יודישע קהלה האט געלאזען בעקומען א טעלעגראמע פון לעמבערג, אז דארט איז אין עלטער פון 87 יאהר נפטר געווארען דער אויבער-ראבינער ד"ר ליב ברוידא ז"ל, א פאטער פון דעם און לאדזער פאפולערן פרעדי-גער ד"ר מ. ברוידא, יבדל לחיים.

דער נפטר האט פערנומען דעם לעמבערגער כסא-רבנות אין משך פון 50 יאהר ציים און איז געווען זעהר פאפולער און גאליציען. אלס גרויסער מנהיג פון דארטיגען יודענטום. די ידיעה וועגען טויט פון ר' ליב ברוידא ז"ל האט און לאדזער ארויסגערופען א טיפען טרויער.

* * *

דער זוהן פון נפטר, דער לאדזער פרעדיגער ד"ר ברוידא, געפינט זיך היינט גראד און ווין. נעכטען האט ה' מרחיב און נאמען פון דער ציוניסטישער אר-גאניזאציע אינקאנעשיצט קין ווין א טעלעגראמע, אויף וועלכער ער האט באקומען א ענטפער, אז ד"ר ברוידא איז [illegible] צו דער לויה קיין לעמבערג, וואס קומט פאר היינט 10 פרוה.

קהלה = פערוואלטונג אויף פעריען.

לעצטע זיצונג ערוים גאנץ פרידליך און צופרידען. — 500 זל. פאר די ערד-ציטער-ניש-געליטענע און בולגאריע. — נישט עטאטאווע מורה הוראות ווערט געהעכערט די פענסיע. — וואס איז מיט די 10.000 רובל פאר דער משפחה פון הרב מייזעל?

(—) געשלאסען און פארעפענטליכט א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, די לעצטע זיצונג פאר די פעריען. די זי-צונג האט געשלאסען פרייטאג פארנאכט.

דער סדר-היום פון דער זיצונג איז געווען: קאמוניקאטען, בעריכט פון דער כשרות-קאמיסיע, וועגען די נישט עטאטא-מאטישע מורה-הוראה'ס, וועגען קויטען פאר דער קהלה-פערוואלטונג און וועגען לעגע-טאגען פערקונטליכען קאספארם. וועגען א מיטנשות אין די שעלמי-הנוער.

די גאנצע פארזאמלונג איז אויסגע-שלאסען געווארען און די זיצונג איז ארגאנ ריהיג און פרידליך, ווי עס פאסט פאר ערב-פעריען.

צווישען די קאמוניקאטען האט זיך געפונען א ווענדונג פון יתומים-הוזיער (פאבריצנא 39) וועגען אויסגעהאלטען א.ש די תוצאות פאר'ן דארפען זייערן רעכענונגס אגר'ס הויז, וואס געהערט, און בעשלאסען צו דער קהלה.

די ווענדונג איז אפגעווארפען געווא-רען, ראשית צוליב דעם, וויל די קהלה-פערוואלטונג האט מען פרוכטע וועגען רעכענונג נישט באמצלען, והשנית, וויל דאס יתומים-הויז געפינט זיך אויף פאב-ריצנא 39 נישט לויט א פערשטענדיגונג מיט דער קהלה-פערוואלטונג, נאר דער לציאל איז פערלאזט געווארען.

דערויף איז געגעבען געווארען א קאמוניקאט די ווענדונג פון דער לאדזער שטאט - סטאראסטווא אפגעצוזיכען אויף דעם בודזשעט און עטאט-ליסטען פאר'ן יאהר 1927.

עס איז אויך בעטראכט געווארען די ווענדונג פון דער יודישער קהלה און סאפיע (בולגאריען) וועגען ערמעלען אויף א שטיצע פאר די געליטענע פון דער ערד-ציטערניש. עס איז בעשלאסען געווארען די ווענדונג אונטערצושטיצען צום קהלה-ראט מיט'ן פארשלאג צו אסיגנ-ירען די ווענדונג מיט א סומע פון 500 זל., וואס זאלען ארויסגעשיקט ווערען און בודזשעט.

דערויף איז פעריגענומען געווארען די ווענדונג פון אונזער פערזאמלונג-[illegible]

ערמעגלען איהם א פלאץ אויף'ן בית-החיים אויף קרקעות פאר זעינע מיטגלי-דער. עס ווערט בעשלאסען צו בעשטי-מען אזא פלאץ פאר'ן דערמאנטען פער-איין. בנוגע דער ווענדונג פון הרב ה' ליווער אויפשטעל מיטטעל וועגען אהגעגריפען די בעשטימטע האלך דער קהלה-פערוואל-טונג און יאהר 1913 ביטע פון 10 טויזענד רובל פאר דער משפחה פון הרב מייזעל זצ"ל, נאך א לענגערער דיסקו-סיע, בעת וועלכער פרגט געוועזען זאגט, אז אזהם דוגלט זיך, צו די סומע איז בעשלאסען אויסגעצאהלט געווארען, ווערט בעשלאסען דעם ענין איבערצוגעבען צו א קאמיסיע, וואס זאל קודם כל פעסט-שטעלען די רעזולטאטען פון דער ווענ-דונג און דאן זאל דער ענין ענדגילטיג ערלעדיגט ווערען. די קאמיסיע בע-שטעהט פון פרעזעס מינצבערג און די פרנסים שווייצלאמסקי און ווינצער. אין משך פון א חודש צייט מוז די קאמ-מיסיע דעם ענין ערלעדיגען.

ביים פונקט 2 וועגען בעריכט פון דער כשרות-קאמיסיע וועגען נישט עטאטאמא-טישע מורה הוראה'ס זענען אויך בעש-טראפט געווארען א רונה ביימשט וועגען שטיצע, וואס זענען געשטימט ערלעדיגט געווארען. וועגען בעריכט פון דער כשרות קאמיסיע ענטוויקעלט זיך א לענגערע און היצע דיסקוסיע. לויט הערט בעשלאסען אז אנהויבענדיג פון 1 יולי 1928 ווערען די נישט עטאטאווע מורה הוראה'ס פון קהלה א פענסיע אנשטאט 75 זל. א חודש ווי ביז איצט, 200 זל. א חודש. אחוץ מיט'ן חשוב, אז זיי מוזען זיך גוט מושגח און עניני גט'ן און קידושין צום רשות פון רבנות. די נייע פענסיע וואס זיי אויסגעצאהלט ווערען געמיינט, ווי דער בודזשעט וואס בעשטעמט ווערט רעגלמענטירט פון 1 יולי.

דערויף ווערט בעטראכט די פראגע וועגען די פעריען און ס'ווערט בעשלאסען (ביי א גאנץ הוסטיגער שטימונג), אז פון 15 יולי ביז'ן 15 סעפטעמבער האט די קהלה-פערוואלטונג פעריען. אלע לויפענדע ענינים פון דער קהלה-פער-וואלטונג, ערלעדיגט פאר דער צייט דאס פרעזידיום.

צום פונקט 4 וועגען דער פראגע פון משגיח און די שעלם-הנוער, ווערט האט פרעזידיום בעשלאסען בעהאלטען א ערלעדיגען דעם ענין און נאכדעם. ווי די כשרות קאמיסיע וועט באקומען וועגען דעם אוהר בעשלאס, מיטטיילען דעם דאר-זיגען בעשלוס גאר די פעריען די קהלה-פערוואלטונג און איהם זיי וועט איהם נישט מתנגד זיין, וועט ער ערלעדיגט בעריכטענס ווערען.

דערויף שליסט דער פארזיצענדער די זיצונג און דאנקט די פרנסים זייער גוט צו ערהאלען.

איז וואס בעשטעהט די נייע הנחה ביים איינצאהלען דעם אומזאץ-שטייער.

די ענגאריען פון סוחרים פערטיגע האט זיך געווענדעט צום מיניסט. - פינאנס מיט א מעמאריאל, און וועלכען עס איז געווען קלאר אנטערשטראכען, אז די ווארשאוער אוסען לאנג און אין 1927 געווען א פיל גרעסערער ווי אין 1928, און דערפאר מאכען די סוחרים דעם יאהר א פיל קלענערן אומזאץ, ווי און משך פון'ם פערגאנגענעם יאהר.

די פרייהערדיגע צירקולארען פון פי-נאנץ-מיניסטעריום האבען געפאדערט, אז די סוחרים, וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס-ביכער, זאלען איינצאהלען אלס „זאלישקעס" פאר 1928 דעם בעטראג לויט די אומזאץ-אויסמעסטונגען פון 1927. דאס וואלט געקאנט ברענגען פאר פיל סוחרים א פערמאגעלאזיגע לאגע, וויל זיי וואלטען בשום אופן נישט געקאנט אזוי שטייער געווען ארויסצונעמען פון געשעפט דאס געלט, וואס עס וואלט געוויינ-לעך זיין צו איינצאהלען די צוגעזאגטע, אויף נעמלעבע „זאלישקעס".

איז פינאנץ - מיניסטעריום האט מען פון גרויס אויפמערקזאמקייט צוגעלעגט צוליבען צום מעמארנדום און, נאך א קורצע דיסקוסיע און שטייעררעכנונגען מיטגלידער, האט דער שטייער-דעפארטמענט פון פינאנץ - מיניסטער אינסטרוקציע-צירקולארען צו אלע פינאנץ-אמטען.

די באשטימונגען פון די שטייער-אמטער טוען זענען בעשלאסען צו פערפלאנירען די אומזאץ-סכום, פון וועלכען די סוחרים דארפען צאהלען די „זאלישקעס" פון אומזאץ-שטייער פאר 1928, אויב די שטייער-צאהלער וועלען קאנען מיט פאקטן ערווייזען פארדינענער אונטערצוגען די באשטימונגען פון די שטייער-אמטער מיט די ערשטע צוויי קווארטאלען פון 1928 אין משך פון דער ערשטער צייט אלס א פאקט פון א פערגלייך צווישען די ערשטע צוויי קווארטאלען פון 1928 און דער צווייטער צייט און 1927; פערגלייכען אויך קען אבער נישט אנגעזעהן ווערען.

נייער חזן און הילקער-שוהל.

(—) דער ועד פון הילקער-שוהל האט א דאנק די ענערגישע בעמיהונגען פון פערוואלטונגס-מיטגליד ה' יוליאן וואלף שוין אנגאזשירט אויף שטענדיג אלס חזן ה' אלעקסאנדער קעסלער פון כסרי (גאליציען).

חזן קעסלער בעזיצט א וואלטענע הער-דען-סאפראן-שטים און איז דערצו איינער פון די בעסטע מנגנים אין פוילען. בעת דעם לעצטען פראבע-דאוונען האט ער ענטציקט אלע מתפללים. מבינים זאגען, אז קעסלער איז דער צווייטער יאסעלע ראזענבלאט.

חוץ דעם חזן ה' קעסלער איז אויך אנגאזשירט געווארען אן ערשטקלאסיגער כאר.

הויזער = פערוואלטונגען

ביים גלייכצייטיגער ערלעדיגונג פון שטייער-זאכען איבערנימט נוט פראקטיצירטער פערוואלטער, בעסטע רעפערענצען.

Ch. Regenwetter
Häuserverwaltungen & Bücherrevisionen
Berlin S. 14, Alte Jacobstr. 47,
Telefon: Dönkoff 4337.

איז שטורם פון ליידענשאפטען.

שפאנענדער ראמאן פול שווינדלענדע איבער-לעבונגען און ליבעס-אוואנטורעס.

(82-טע פארזעצונג)

אפשר איז דאס פרוי סקאט?

ניין. קוואנסן האט זיך נישט געגלויבט, אז דאס איז זי. דאס איז אחדא נארדהיים'ס א געליבטע.

קוואנס איז ארויס פון די פרעס און האט געמערקט, אז די בעל-חבית'טע האט אויפגעדעקט אין פינסטערן מעדפר-הויז א פיהרל. און דורכלויפענדיג די דאמע אין שווארצען וואוטל, האט זי באלד די פיהר פערמאכט און איז באלד אנטקעגנגעגאנגען.

ער האט באלד געזעהן דאס פיהרל און איז פערשוואונדען געווארען אין דער פינסטער.

אנטאפענדיג מיט די הענד א לייטער, האט ער זיך אויף איהר ארויפגעלאזט, אפשר איז די דאמע אויך דא.

ארויפקלעטענדיג אין לייטער, האט ער אנגעצונדען א זאפאלקע. ער האט דערזעהן א לאנגען, פינסטערן דורכגאנג.

די דאמע איז נישט געווען.

דער דורכגאנג איז געווען זעהר לאנג.

פלוצלונג האט ער פון דער ווייטען דערהערט קולות.

ווער קען דאס זיין?

ער האט דערהערט א בעקאנט קול.

— גערדי! האט ער שטיל געזאגט, גערדי און סילווער זענען דא! און ווי עס וואלט גאר קען מען דורך דעם ארויסגעהן אויפ'ן וועג.

ער איז געגאנגען ווייטער, איהם קענטלעכען האט געקיצט א קאלטער חינר. פלוצלונג איז געווארען ליכטיגער. ער האט בעמערקט פון דער ווייטען א שמאלע טיער.

דאס איז געווען דער אונז-קעלער פון האטעל.

דא זענען געזעסען בעהאלטען גערדי און סילווער און פערהאלטענדיג די דא-מע אין שווארצען וואל, האבען זיי מיט איהר געמאכט שפאס. זיי האבען גאר-נישט געוואוסט, אז די פאליציי איז געהנט.

פלוצלונג האבען זיי דערזעהן קוואנס'ן. זיי האבען איהם פערוואונדערט אנגעקוקט.

זיי זענען דא געזעסען אויף די ברעטער, ווען צו זיי איז ארייך צוערשט די דאמע און דערנאך קוואנס.

די דאמע איז אנטקעגענגעגאנגען מיט גערדי'ן אין א זייט ארויין און האט איהם עפעס געזאגט.

דאס האט באלד אויף גערדי'ן געווירקט. ער האט אפגעשטויסען פון איהר דעם שכור'ן סילווער, און ווען קוואנס איז צו איהר צוגעגאנגען, האט ער זיך געשטעלט געגען איהם.

— לאז זי אפ! — האט ער בייז געזאגט.

די דאמע איז ארויף אויף עטליכע טרעפלעך און איז ארויס פון קעלער.

די פאליציי האט מען נישט געזעהן, זי איז נאך געהנט אין האטעל.

עס איז שוין געווארען פינסטער.

— ווער איז די דאמע? — האט קוואנס געפרעגט.

— וואספא עסק איז דאס! האט גערדי געענטפערט.

— דו ווייסט, אז דא איז דער רייכער סקאט?

— ער איז שוין לאנג אוועק.

— איך האב איהם ערשט געזעהן אין האטעל! ער האט ביי זיך א סך געלד.

— ער איז דא נישטא, האט גערדי געזאגט.

— הייסט עס, אז ער איז דא ערגיץ געהנט! — האט קוואנס געזאגט, — יארקענפאלס מוזען מיר שוין פונדאנען אנטקעגעהן, וויל אין האטעל געפינט זיך די פאליציי!

סילווער האט זיך דערשראקען.

— יעדע מינוט קען זי קומען אהער! — האט קוואנס געזאגט ווייטער, — די ידיעה האט אויף גערדי'ן אויך געווירקט.

— לאמיר אנטלויפען האט ער געזאגט און האט אויסגעלאשען דאס שטיקעל ליכט.

זיי זענען אלע דריי ארויס פון קעלער אין פעלד.

די דאמע האט מען שוין נישט געזעהן.

— הערט — האט סילווער געזאגט צו זיינע קאלעגעס. איך ווייס, א ערך א מייל ווייט פונדאנען געפינט זיך א גוט ארט, וואו מיר וועלען זיך קענען בעהאלטען.

— פארוואס האט איהר אנטקעגעלאזט די דאמע? האט קוואנס געפרעגט ביי גערדי'ן.

— איהר דארפט זי דען?

— איך זאג דאך אבער, אז זי איז געווען אין האטעל צוזאמען מיט סקאט'ן. און ווען מיר וועלען זי נישט אנטקלעהן, וועלען מיר איהם געפינען, — האט קוואנס געענטפערט.

— גערדי מוז קענען די דאמע, האט סילווער געזאגט.

— וואס גייט דאס אייך אן? לאמיר בעסער געהן שנעלער, האט גערדי געזאגט, וואו איז דאס דיין ארט, סילווער?

— איך וועל אייך שוין פיהרען, קומט נאר געשווינד, וועלען מיר דארט זיין! ביז עס וועט ווערען טאג, א דירה וועלען מיר דארט האבען א פראכטיגע.

— יעצט וועלען די פאליציאנטען אונז שוין נישט געפינען, האט קוואנס צופרידען געזאגט.

— יא, איהר האט אונז יעצט געראטעוועט, האט גערדי געלאכט.

— אלס דאנקבארקייט, האט איהר האט מיך צוויי מאל פערראטען באנדיטען! נאר איך וועל אייך נישט שענקען, איהר וועט מיר צוריקגעבען מיין טייל!

— כא, כא, כא, — האט סילווער געלאכט, דער הער לעהרער קען מיך בעזוכען, אויב איך האב עפעס געלד.

— יעצט האבען מיר שוין געדארפט אנטלויפען א גוט געשעפט!

— ביי דעם רייכען מילאן אין פילאדעלפיע, האט קוואנס נישט הילפ-דיג געזאגט.

די ווערטער האבען זיך ביי איהם פלוצלונג ארויסגעריסען, אז ער אליין האט זיך זעהר דערשראקען.

— סילווער האט אנגעכאפט דעם לעהרער ביי דער האנד.

— פילאדעלפיע איז פונדאנען נישט ווייט, האט ער געזאגט. קוואנס! דאס איז א סעקרעטער איינפאל!

— ווען הויז איז דאס רייכסטע פון שטאט האט קוואנס געזאגט.

— ער לעבט אין פילאדעלפיע ווי א קעניג! האט סילווער זיך אנגערופען, קוואנס, דו וועסט ווערען א לעהרער בייא זיינע קינדער.

— נארישער מענש, האט קוואנס [illegible] געענטפערט, ווערשיינדיג איך זאגען צעריסענע קליידער, איז דאס מעגליך?

— קוואנס!

— רעד מיר גארנישט!

(פארזעצונג קומט)

נײַער פאָהר-פּלאַן אױף די מלוכה-באַהנען.

גילטיג פון 15. מאַי.

קאַלישער באַהן:

עס גײען אָפּ:	
0.05	קײן פּױזן דורך קוטנאָ
2.01	„ פּױזן פּאַסאַזשיר-צוג
8.03	„ װאַרשע „ „
6.38	„ װאַרשע שנעל-צוג
7.16	„ װאַרשע פּאַסאַזשיר-צוג
8.00	„ אָסטראָװע „ „
8.30	„ קאַליש
9.08	„ פּױזן דורך קוטנאָ
12.31	„ פּױזן לוקסוס-צוג (מאָנטאָג, מיטװאָך און פרײַטאָג)
12.59	„ פּױזן פּאַסאַזשיר-צוג
13.15	„ װאַרשע (דירעקט)
13.35	„ װאַרשע פּאַסאַזשיר-צוג
14.15	„ קוטנאָ
15.30	„ אָסטראָװע „ „
15.35	„ לעמבערג
15.40	„ לאָװיטש „ „
18.20	„ װאַרשע לוקסוס-צוג (מאָנטאָג, מיטװאָך און פרײַטאָג)
19.02	„ פּלאָצק דורך קוטנאָ
19.11	„ אָסטראָװע פּאַסאַזשיר-צוג
19.20	„ לאָװיטש „ „
20.00	„ לאָדז „ „ (אין מאָל װען עס איז נױטיג)
21.00	„ קראָקע און קאַטאָװיץ
21.56	„ פּױזן פּאַסאַזשיר-צוג
23.20	„ פּױזן שנעל-צוג

עס קומען אָן:	
1.46	פון װאַרשע פּאַסאַזשיר-צוג
2.47	„ פּױזן פּאַסאַזש.-צוג
6.29	„ פּױזן שנעל-צוג
6.48	„ קראָקע, קאַטאָװיץ פּאַסאַזש.-צוג
6.52	„ פּױזן, קאַטאָװיץ „ „
7.46	„ לאָװיטש, קאַטאָװיץ „ „
8.51	„ פּױזן דורך קוטנאָ
9.00	„ אָסטראָװע דורך קוטנאָ
10.03	פון װאַרשע דורך קוטנאָ
11.01	„ לעמבערג דורך קוטנאָ
12.28	„ װאַרשע לוקסוס-צוג (מאָנטאָג, מיטװאָך און פרײַטאָג)
12.46	„ װאַרשע פּאַסאַזשיר-צוג
13.10	„ פּױזן דורך קוטנאָ
13.20	„ פּױזן דורך קוטנאָ
13.15	„ קאַליש
13.18	„ פּױזן לוקסוס-צוג (מאָנטאָג, מיטװאָך און פרײַטאָג)
13.50	„ פּױזן פּאַסאַזשיר-צוג
13.55	„ לאָװיטש „ „
20.49	„ פּלאָצק דורך קוטנאָ
21.45	„ װאַרשע דורך קוטנאָ
22.05	„ לאָדז (אין מאָל װען עס איז נױטיג)
23.12	„ װאַרשע שנעל-צוג
23.25	„ אָסטראָװע פּאַסאַזשיר-צוג
23.35	„ קוטנאָ

פאַבריקס-באַהן:

עס גײען אָפּ:	
1.25	קײן קאָלושקי
4.50	„ „
6.40	„ „
7.20	„ װאַרשע שנעל-צוג
8.30	„ קאָלושקי
9.35	„ טאָרגאָבראָזשע
10.35	„ קאָלושקי
11.50	„ קאָלושקי
14.15	„ קאָלושקי
14.35	„ קאָלושקי
15.15	„ קאָלושקי
16.20	„ טשענסטאָכאָװ
17.20	„ קאָלושקי
18.25	„ קאָלושקי
18.45	„ סקאַרזשיסק
19.20	„ װאַרשע פּאַסאַזשיר-צוג
19.35	„ קאָלושקי
20.13	„ קאָלושקי
21.45	„ קאָלושקי
23.45	„ קאָלושקי

עס קומען אָן:	
1.48	פון קאָלושקי פּאַסאַזשיר-צוג
5.00	„ „ „
6.50	„ „ „
7.44	„ „ „
7.40	„ „ „
8.40	„ „ „
9.50	„ טשענסטאָכאָװ פּאַסאַזשיר-צוג
11.10	„ קאָלושקי „ „
12.45	„ קאָלושקי „ „
13.30	„ סקאַרזשיסק „ „
14.40	„ קאָלושקי „ „
15.48	„ קאָלושקי „ „
16.35	„ װאַרשע „ „
18.48	„ קאָלושקי „ „
19.55	„ טאָרגאָבראָזשע „ „
20.00	„ װאַרשע שנעל-צוג
20.25	„ קאָלושקי
21.23	„ קאָלושקי (זונטאָג און חגא)
21.53	„ קאָלושקי (װען ס'איז נױטיג)

ערשט ערשינען:

ישראל ראַבאָן.
הינטערן פּלױט פון דער װעלט
לידער. — פּרײַז 2 זל.

ישראל ראַבאָן.
די גאַס
ראָמאַן פון גרױסשטעטישן לעבן.
פּרײַז 7 זלאָטיס.

צו באַקומען בײַ:
Wydawnictwo Sz. Goldfarba, Warszawa, Szczęśliwa 8
אין לאָדז (ביכהאַנדלונג „קולטור" פּיעטריקאָװער 50 / ביכהאַנדלונג ש. בערלינסקי, אַלטשטאָט 12.

שרײַבט אײַערע קרובים אין אַמעריקאַ,

אַז אױב זײ װילן פאָהרן פאַר אַ ביליגן פּרײַז קײן לאָדז, זאָלן זײ זיך אַנשליסן אין די אױספלוג (עקסקורסיע) רופּע, װאָס עס אָרגאַניזירט דער נײַ-יאָרקער קאָרעספּאָנדענט פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" ג. אײַזנער.

שרײַבט אױך אײַערע קרובים אין אַמעריקאַ, אַז ג. אײַזנער שיקט איבער דאָלאַרן קײן פּױלן און רעכנט ביז 50 דאָלאַר—1 דאָלאַר און ביז 100 דאָלאַר נאָר 2 דאָלאַר.

אַלערלײ פּױלישע דאָקומענטן, װי בעגלײבטיגונגען (פּלעניפּאָטענציעס) אַקטע װעגן קױף און פאַרקױף מיט בעשטעטיגונג פון פּױלישן קאָנסול, װערן אױך אױסגעאַרבעט פאַר ביליגן פּרײַז.

Gustave Eisner 1133 Broadway NEW-YORK City

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
די עלטסטע אין פּױלן ספּעציעל-מאַשינען-פאַבריק
ליפערט אַלס ספּעציאַליטעט:
קאָמפּלעטע אײַנריכטונגען פאַר האָלץ-באַאַרבײטונג.
מיט אָנפראַגן זיך צו װענדן צום פאַרטרעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 2- 752.

חיכטיג פאַר רײזענדע
נאָר בידגאָשטש!
כשר'ע שמאַקהאַפטע מיטאָגן און אַװענדבראָטן
עמפּפעהלט:
Maks Landsman, Bydgoszcz,
Poznańska 5, tel. 16-78
טראַמװײַ-פּאָסטסטאַנציע.
— געגרינדעט אין יאָהר 1920 —
װאַרשאַװער קיך.
אַנטשפּרעכענדער צימער-אָרט פאַר רײזענדע

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 13-26.
Od Wtorku, d. 10-go do poniedziałku d. 16-go lipca 1928 roku włącznie
Dla dorosłych! Dla młodzieży!
MIŁOŚĆ
przez
OGIEŃ i KREW
Dramat w 8-miu aktach, osnuty na tle walk z bolszewikami w sierpniu 1920 roku.
Nad program:
Nowoczesny-Muszkieter
czyli w szponach czerwonoskórych. W roli głównej Douglas Fairbanks
dla młodz. początek seansów o g. 2 i 4 pp.
Ceny miejsc: dla dor. I—70, II—60 III—30 gr.
Dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

לײַ-ביבליאָטעק
א. ג.א. אײַזענשלאַס
פּאַלודניאָװאַ 11, לינקס אַפֿיצינע 3 שטאָק.
די ביבליאָטעק איז אָפן טעגליך מאָנטאָג און מיטװאָך פון 6—10 אָװענד און שבת פון 1—10 בײַטאָג און פון 4—10 אָװענד. אײַנשרײַבן קען מען זיך יעדן טאָג פון 6—10 אָװענד.

אַשרי אדם שמע לי!
לשקד על דלתתי יום-יום
כי הולך בתום ילך בטח
און אַז דו דאַרפסט ערלעדיגן פאַנדאָװע זאַכן זאָלסטו גלײַך קומען צו לױפן אין ביוראָ
17 פּיעטריקאָװער 17
52 זאַכאַדניאַ 52
װאָ ס'װערט ערלעדיגט און געשריבן ביטעס לױט אוסטאַװע, קאָרגע פּראָצעס, קלאָװזולאָס, זאַבעזפּיעטשעניאַ, אױף אַלע שטעט אין פּױלן שטעט, אינטערװענציעס, אַפּעלאַציעס, קאָרגע און ציװילע שותפות-אקטן, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכן.
אַכטונג
י. טאַנענבױם רעכטס-קאָנסולענט.

פּאַקען-זעצען
מיט צײַגנישע דערויות.
עלטסטער פעלדשער
מ. ראָזענצװײַג
װסכאָדניאַ 29, — גראָנאָנטער פיליפּאָריגער פעלדשער אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל
הײלט אױך געשװירן אַלער אַרט לױט מעטאָדע פון פּראָפ. ביער — אָהן אָפּעראַציע

שרײַבן
לערנט זיך אױס
ניט צו שנעל
ערנסט אױס דער בעריהמטער
קאַליגראַף ל. בערמאַן
אין 15 לעקציעס. אױך װערט געלערנט גוט אַ יודישן בריף דאָס װאָס קען גראַמאַטיק. זאַװאַדזקאַ 19 פר. 1 שט.

גאַנץ לאָדז מוז װיסען!
אין פאַרלױף פון 7 טעג קען יעדער האָבן עלעקטרישע בעלױכטונג
איז שטוב אױף ראַטעס
אױסצוצאָהלען װעכענטליך פון 3 זל. אָן.
װאָס אױך קען מען באַשטעלן צו רעפּערירן, איבערבױען ליכטער און טעכנישע אַרבײטן, פּראָ-טעקאָלען פון דער עלעקטראָװניע אַלעס ערלע-דיגט פּינקטליך און רעעל נאָר די קאָנצעסיאָ-נירטע פירמע װאָס איז פאַראַנטװאָרטליך פאַר דער לאָדזער עלעקטראָװניע
פ. לעװין, לאָדז קאָנסטאַנטינער 58
פּראָנט-געבײַדע. טעטיג פון 8 פריה ביז 11 אָװ.
בעמ.: שפּרעכשטונדען פון 2—3, 8—11 נאַכט.
עלעקטרישע לאָמפּן און גאַז-שטעקער מיט 25% בילינער פון פּרײַז-קוראַנט. פאַבריקאַנטן בעקומען 5 ספּעציעלע ראַבאַטן מיט גוטע קאָנצעסיעס.

פאַר 10 זל.
לערנט איר אױס
טאַנצען
פאַר אָנגעגעבענער הײסט זיך צו דער קורס דעם 3-טן פון יעדן חודש.
אײַנשרײַבונגען אין דער טאַנץ-שולע
פּאָלודניאָװאַ 6.
מיט אַכטונג ד. פרידװאַלד.

מיר רעכנען אָן:
צום ראַוען
(DO DRAPANIA) זעמעליכע שטיקאַרעז װי אױך טרימאַטאָזשען
צום פאַרבען
זעמט. שטיקאַרען גאַרן קרײַצשפּולן װי אױך אַבמאַל
Syndycy Tymcz. masy upadł.
Jakób Kestenberg
Sp, Akc.
Nowo-Targowa 26.

װילסט איר פאַר די, װאָס פאָהרען אױף אורלױב - אפּרוה
װילט איהר אײַער אורלױב גוט פאַרברענגען! װילט איהר האָבן אַנגענעהמע ... פאָהרט אױף אפּרוה נאָר אין
פּענסיאָנאַט
„WYGODA"
St. GŁOWNO, Polenice, Wila Pabiańskiego
obok Nowego Otwocka, przy lesie
סטאַציע גלאָװנאָ - פּאַלעניצע
װילע פּאַביאַנסקי נעבן נאָװאָ-אָטװאָצק
עמפּפעהלט: גרױסע זוניגע צימערן. כשר'ע, היגיענישע און נאַ-טירליכע קיך. מעסיגע קאָנקורענץ-פּרײַזען
40% ביליגער װי איבעראַל!
בעמערקונג: בעסטער װאַלד אין גױטיג פאַרצוברענגען.
צו װענדן זיך דירעקט צו פראַו אַפּעל אין פּענסיאָנאַט „װיגאָדאַ"
(פאַר יונגע-פאַרליבטע און פרויען סעזאָנען)

לוזשניצע
17 זגערסקאַ 17, טעל. 16-33.
אַלערלײ קראַנקהײטן װערן בעהאַנדלט דורך ספּעציאַליסטן דאָקטױרים פון 9 פריה ביז 6 אָװענד.—טעגליך, עלעקטריזאַציע, סאָלנען-שטראַלען, קינסטליכע באַרגזון-באַשטראַלונגען אימפּיגנען, געגען שקאַר לאַטינע.

דרוקזאַכן
אַלערלײ
װערן גוט, און פּראָמפּט אין דער פײַנסטער אױס-פיהרונג און די מאָדערנסטע שריפט אױסגעפירט.
כלעפּסידרעס
(מאָדעס-אַנצײַגען)
װערן אין פאַרלױף פון 2 שעה געדרוקט און אױסגעקלעפּט איבער דער גאַנצער שטאָט.
בוכדרוקערײַ
ע. און מ. האַמבורסקי
פּיעטריקאָװער 16, טעל. 47.

מעכאַנישע שלאָסערײַ און שװײַסערײַ
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11/13
אַנגענאָמען פון פאַרשידענע מאַשינען-רעפּאַראַטורען און אױטאָגענישע שװײַסונגען. בעמ.: צום שטריקער-סעזאָן פערטיג איך אױס טישען, שטענדערס, מעסט-אַפּאַראַטן, שטײַנער א. ז. װ.
שנעל און ביליג! שנעל און ביליג

שטײַער-בעראַטונג
„אַרגוס" זאַכאַדניאַ 36
אײַנצאָהלונג פון שטײַערן און ערלעדיגונג פון אַלע שטײַער-ענינים.

אַבאָנעמענטס-פּרײַז: ... גיכן—20 גראָשן, אין אויסלאַנד ... אַנאָנסען-פּרײַזן: ... 1,25 דאָלאַר.

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.